

Säkerhetspolisen
2021

»Sverige är satt under tryck. Det svenska samhället och våra värderingar utmanas dagligen när våldsbejakande extremister och främmande makt försöker destabilisera demokratin. Den komplexa hotbilden riktar sig mot fundamenten i vårt samhälle och detta behöver beaktas när vi ska bygga ett hållbart totalförsvar.»

Charlotte von Essen, säkerhetspolischef

Innehåll

- 4 Ett föränderligt hot innebär risker för Sveriges säkerhet
- 8 Sju hot och sårbarheter

11 Med Sverige som spelplan

- 12 Sverige som spelplan i en global maktkamp
- 14 Dataintrång del av en påverkanskampanj
- 16 Ryssland, Kina och Iran utgör de största hoten
- 18 Rymden som underrättelsearena
- 20 När spionromanen blir verklighet
- 24 Stora sårbarheter i det digitaliserade samhället
- 27 Säkerhetshotande händelser
- 28 Bättre säkerhet med utökade möjligheter
- 30 Nya förutsättningar för ett starkare säkerhetsskydd
- 31 Säkerhetsprovning och registerkontroll

33 Den gränslösa extremismen

- 35 Bredare extremism ger en mer komplex hotbild
- 36 Svårt att utvisa personer som utgör säkerhetshot
- 37 Återvändare från konfliktområden
- 38 Parallelle samhällen göder extremism och grov organiserad brottslighet

41 Samverkan för ett säkrare Sverige

- 43 Med data som guld för en teknikverksamhet i framkant
- 45 Brottsförebyggare bakom datorn
- 46 Specialanpassad teknik för krävande operationer
- 48 Resor till högriskländer – en annan del av personskyddet
- 50 När världen kom till Malmö
- 52 Huvuduppdrag skydda den svenska demokratin
- 56 Myndighetsgemensam samverkan
- 58 En digital brevbärare med världen som arbetsplats
- 60 Säkerhetspolisens känslspröt ute i landet
- 62 Tillsammans mot hoten
- 64 Långsiktighet i arbetet viktigt för Säkerhetspolisen

67 Om Säkerhetspolisen

- 68 Säkerhetspolisen i korthet
- 70 Säkerhetspolisens verksamhetsområden och uppdrag
- 74 Året som gått
- 78 Ordlista

Ett föränderligt hot innebär risker för Sveriges säkerhet

Sveriges säkerhet utmanas från flera håll. Det blir allt tydligare att hotet mot vår demokrati är breddat och förändras i snabb takt. Såväl främmande mäkts som våldsbejakande extremisters förmågor har ökat och sårbarheterna har blivit fler. Samtidigt innebär omvärldsläget och den utveckling som världen och Sverige har att hantera, att vi inte kan ta någonting för givet.

Den mycket allvarliga situationen som under de senaste månaderna utspelat sig i Ukraina är ett tydligt exempel på hur snabbt hotbilden förändras. Den utveckling vi nu ser påverkar den europeiska säkerhetsordningen, vilket i sin tur får konsekvenser för Sveriges säkerhet.

Säkerhetspolisen är en nationell säkerhetstjänst och vi kan konstatera att hotbilden mot Sverige är både militär och civil. Sverige är satt under tryck, något som präglar Säkerhetspolisens lägesbild. Med teknikutvecklingen stärks såväl främmande mäkts som våldsbejakande extremisters förmågor. Samtidigt ökar sårbarheterna eftersom kunskap, resurser och lagstiftning inte har utvecklats i samma takt som hotet.

»Med ett säkerhetsläge i ständig förändring sätts ljuset på återuppbyggnaden av totalförsvaret.«

Hotet tar sig uttryck i ständiga aktiviteter och angrepp, såväl lagliga som olagliga, mot enskilda och mot vårt samhälle. Det handlar om hotaktörer som är beredda att gå långt för att nå sina mål.

Den rådande situationen med ett säkerhetsläge i ständig förändring sätter ljuset på återuppbyggnaden av totalförsvaret, en fråga som är aktuell inte minst utifrån det vi ser hänta i vårt närområde. Säkerhetspolisen har här en viktig roll. Den komplexa hotbilden riktar sig mot fundamenten i vårt samhälle och detta behöver beaktas när vi ska bygga ett hållbart totalförsvär. De angrepp som Sverige utsätts för från främmande makt leder till att våra grundläggande fri- och rättigheter undermineras, att jobb och kunskap försvinner från Sverige, →

A professional portrait of Charlotte von Essen. She is a woman with blonde hair, wearing a black blazer over a white shirt. She is smiling and looking towards the camera. The background is a soft blue.

Charlotte von Essen

är sedan den 1 oktober 2021 säkerhetspolischef och chef för myndigheten.

Hon har lång erfarenhet från både rättsväsendet och Säkerhetspolisens arbete. Från maj 2017 fram till sitt tillträdande som säkerhetspolischef arbetade hon som biträdande säkerhetspolischef.

Charlotte von Essen har en bakgrund som assessor från kammarrätten i Stockholm och hon har även bland annat varit lagman vid förvaltningsrätten i Uppsala och rättschef vid Justitiedepartementet.

att vårt politiska beslutsfattande riskerar att påverkas och att vår territoriella suveränitet utmanas.

Ryssland, Kina och Iran utgör alltjämt de största hoten och de agerar mer offensivt för att främja sina intressen, skapa intressesfärer och påtvinga andra stater att agera i enlighet med deras vilja. Från rysk sida var detta tydligt redan innan invasionen av Ukraina.

Främmande makt bedriver också fortsatt en stor cyberaktivitet mot flera mål i Sverige i form av rekognosering och kartläggning. Under 2021 har aktiviteten vid ett par tillfällen övergått till angreppsförsök. Ett antal cyberangrepp har därutöver skett från svenskt territorium mot mål i andra länder.

Samtidigt som underrättelsehotet förändrats är sårbarheterna i Sverige stora. Digitaliseringen och skyddsvärda verksamhetens bristande säkerhetsskydd har bidragit till detta. Cyberområdet används för underrättelseinhämtning, påverkanskampanjer och förstörande angrepp. Säkerhetspolisen ser att främmande makt i allt större omfattning riktar intresset mot civila mål. Fler länder ser också rymden som en arena för konflikter i framtiden och den ses redan i dag som en underrättelsearena.

Utvecklingen påverkar säkerhetsläget och underrättelsehotet i Sverige, direkt och indirekt. För att förbättra Sveriges förmåga att hantera hot och angrepp samt minska sårbarheterna på alla nivåer i samhället är ett fungerande säkerhetsskydd avgörande. Det är det som lägger grunden för Sveriges totalförsvare. Ett samhälle med ett robust säkerhetsskydd är nödvändigt för att Sverige ska vara möjligt att försvara. Om det civila samhället brister i säkerhetsskyddet kan en angripare lamslå landet genom sabotage och då få de militära försvarsinsatserna ett betydligt sämre utgångsläge.

Samtidigt har den fleråriga pandemin påverkat både hot och sårbarheter. Den har bland annat bidragit till att förstärka polariseringen i samhället och gett upphov till konspirationsteorier. Något som utnyttjas av både främmande makt och våldsbejakande extremist. Samhällsutvecklingen innebär risker för Sveriges säkerhet. Den hårda retoriken, polariseringen och spridningen av konspirationsteorier bidrar till en bred extremism som gynnar tillväxten inom den våldsbejakande extremismen. När bilden av samhällets oförmåga etableras leder det till en förlorad tilltro, där fler inte längre ser värdet i att skydda de grundläggande demokratiska värderingarna.

»Vårt samhälle och våra värderingar utmanas dagligen när främmande makt och våldsbejakande extremister försöker destabilisera demokratin.»

Säkerhetspolisen ser hur fler hittar gemenskapen på nätet. Digitala plattformar skapar mötesplatser för radikalisering och rekrytering och där sker planering samt uppmaningar till ideologiskt motiverad brottslighet. Våldsbejakande extremist sprider via internet och sociala medier hatbudskap, manualer för vapentillverkning och direkta uppmaningar att utföra attentat. Utvecklingen märks framför allt inom våldsbejakande högerextremism där virtuella gemenskaper möjliggör en individanpassad blandning av ideologier som till viss del står i konflikt med den traditionella synen på ideologi och organisationstillhörighet inom våldsbejakande högerextremism.

Digitala plattformar underlättar för unga personer att medverka. Säkerhetspolisen ser att fler unga individer, i många fall minderåriga, attraheras av den nätbaserade högerextremismen. I vissa fall finns psykisk ohälsa med i bilden. Flera attentat och andra våldshandlingar inspirerade av våldsbejakande högerextremism och accelerationism (samhällsomstörtande verksamhet) har under 2021 planerats av minderåriga gärningsmän som radikaliseras online. Det här är en utveckling som bedöms fortsätta.

Inte bara den våldsbejakande högerextremismen, utan också den våldsbejakande islamismen, har blivit mer internetbaserad och

gränslös. Utvecklingen leder till att den breda extremismen växer. Nya aktörer syns ständigt i Säkerhetspolisens informationsflöde, och individer från olika delar av den våldsbejakande extremismen fortsätter att utgöra både ett attentatshot och ett hot mot författningen. Fler individer som bedöms utgöra ett säkerhetshot identifieras också och antalet säkerhetshot i Sverige med utvisningsbeslut blir fler. Eftersom endast en liten andel av utvisningarna verkställs innebär det ett ackumulerat säkerhetshot. För Säkerhetspolisen är detta en utmaning.

Säkerhetspolisens uppdrag är att skydda Sverige och säkra framtiden för demokratin. Vi brukar säga att för oss är de viktigaste händelserna de som inte inträffar. Tillsammans med andra avvärjer vi därför hot mot Sveriges säkerhet och mot grundläggande fri- och rättigheter. Vi skyddar centrala statsledningen och Sveriges hemligheter. Detta arbete står i fokus också när det gäller det kommande valet i höst. Säkerhetspolisen inledder redan hösten 2019 arbetet med att tillsammans med flera andra myndigheter säkerställa valet och valrörelsen. Hur hotbilden mot valet och skyddspersonerna i centrala statsledningen kommer att se ut beror bland annat på samhällsutvecklingen och de frågor som blir aktuella.

Under senare år har säkerhetsskyddslegitimationen skärpts och Säkerhetspolisen är en av de myndigheter som har fått ett utökat uppdrag. Det är bra att lagstiftningen skärps. Den har inte hållit jämna steg med utvecklingen av hotet och under tiden har gapet mellan hot och skydd växt sig stort. Även om mycket bra arbete görs, är bristerna i skyddsvärda verksamheter fortsatt bekymmersamma och både pandemin, det föränderliga omvärldsläget och den pågående totalförsvarsuppbryggnaden har fört med sig nya områden som kan vara skyddsvärda.

Ett annat område där lagstiftningen inte hållit jämna steg med utvecklingen är informa-

Läs mer
om vikten av ett
långsiktigt arbete för
ett säkert Sverige
på sidan 64.

inhämtningen. Det nya informationssamhället med en ständigt ökande aktivitet på nätet innebär utmaningar för Säkerhetspolisen i arbetet att avvärja hot mot Sveriges säkerhet och medborgarnas fri- och rättigheter. För att kunna upptäcka och förhindra de hot som döljs i den växande informationsmängden, krävs både att myndighetens egen teknikutveckling fortsätter och ett helt nytt förhållningsätt kring tillgång till och behandling av information. Teknikutveckling i nära samverkan med verksamheten står i fokus på Säkerhetspolisen, men för att möta säkerhetshotet mot Sverige behövs också en modernt utformad lagstiftning för data- och informationshantering som både säkerställer och värnar den personliga integriteten.

Säkerhetspolisen har tidigare påtalat behovet av en samlad nationell ansträngning där alla berörda politikområden finns med för att skapa det robusta och hållbara skydd som Sverige behöver. För att möta hotet från både främmande makt och våldsbejakande extremister behöver fler bidra. Säkerhetspolisen har ett dagligt och gott samarbete med flera myndigheter i arbetet med att skydda Sverige, däribland Försvarets radioanstalt (FRA), Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Vi har också ett nära samarbete med en rad myndigheter inom ramen för Nationellt cybersäkerhetscentrum och med andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster.

På Säkerhetspolisen utför vi vårt arbete långsiktigt och målmedvetet, allt för att det som inte får häcka inte heller händer. I det omvärldsläge vi befinner oss i har uppdraget sällan varit viktigare. Vårt samhälle och våra värderingar utmanas dagligen när främmande makt och våldsbejakande extremister genom påtryckningar, påverkansförsök, desinformation, strategiska uppköp, spioneri och fysiska attacker försöker destabilisera demokratin. Men för att skapa motståndskraft behöver hela samhället bidra i arbetet med att lägga grunden för ett säkrare Sverige. ●

Sju hot och sårbarheter

Sverige en spelplan för andra staters konflikter

Konkurrensen och motsättningarna mellan stormakterna har ökat och den rådande världsordningen har försvagats. Kraftmätningarna sker med ekonomiska, politiska och diplomatiska metoder och utförs till exempel genom underrättelseinhämtning och politisk påverkan. Sverige används som spelplan av främmande makt.

Ett breddat hot och nya skyddsvärden

Den mer komplexa hotbilden mot Sverige och den pågående totalförsvarsuppgnaden innebär förändringar i vad som är skyddsvärt. Främmande makt riktar i allt större omfattning intresset mot civila mål. Cyberområdet används för underrättelseinhämtning, påverkanskampanjer och förstörande angrepp. Verksamhetsutövares förmåga att skydda sin egen verksamhet mot cyberangrepp brister.

Rymden som underrättelsearena

Fler länder ser rymden som en arena för konflikter i framtiden och den ses också redan i dag som en underrättelsearena. Utvecklingen påverkar säkerhetsläget och underrättelsehotet i Sverige, direkt och indirekt. Detta har betydelse för Sveriges säkerhet och måste ses ur ett totalförsvarsperspektiv. Kunskapen behöver öka.

Snabb digitalisering ökar hot och sårbarheter

Pandemin har påskyndat samhällets digitalisering, men samtidigt ökat mängden sårbarheter i form av brister i skyddet. Något som kan utnyttjas av främmande makt. Digitaliseringen används av såväl främmande makt som våldsbejakande extremister för att i pandemins spår öka polariseringen och etablera bilden av samhällets oförmåga, bland annat genom att sprida konspirationsteorier och desinformation.

Den breda extremismen växer

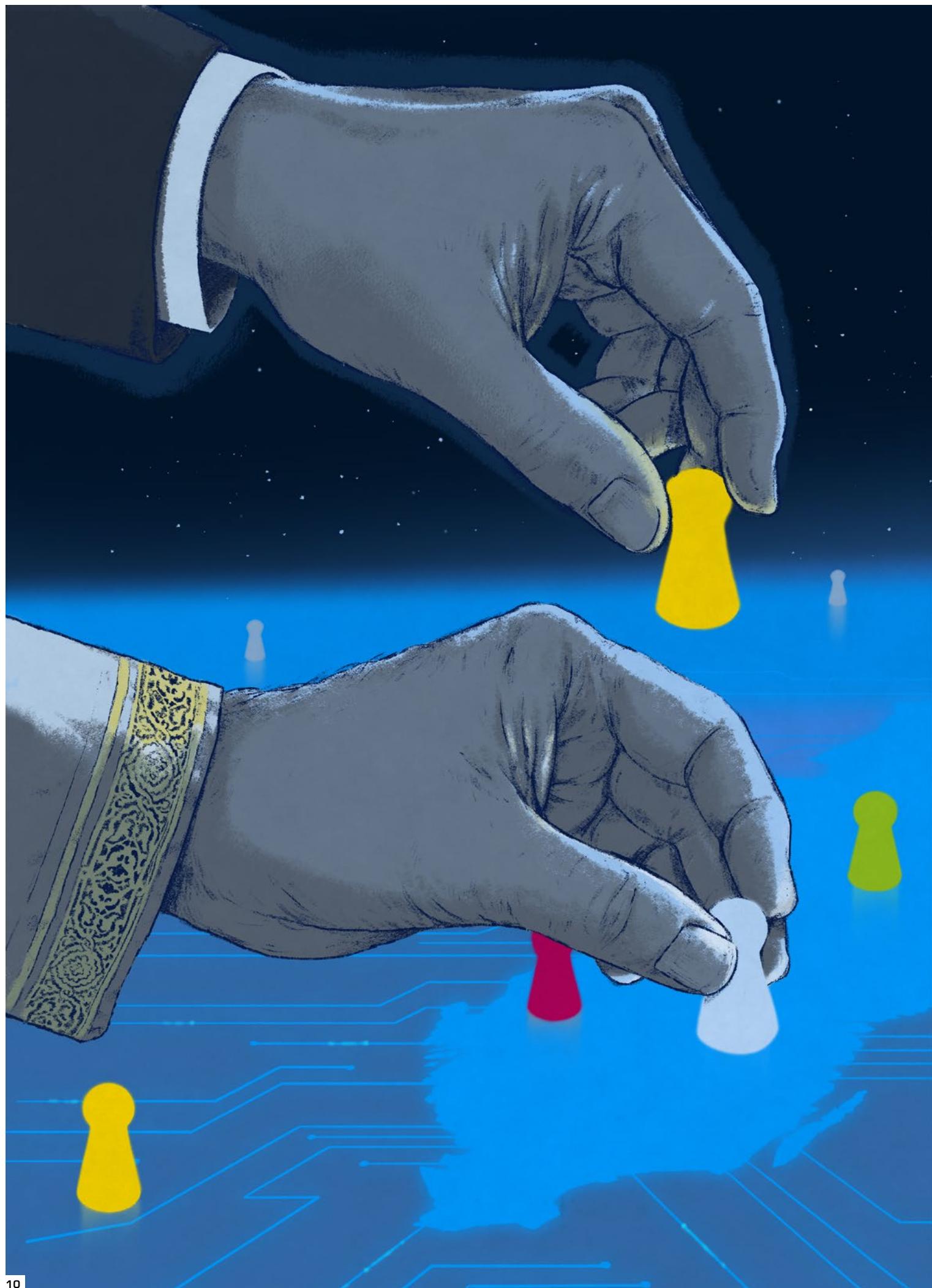
Våldsbejakande extremism utgör både ett attentatshot och ett författningshot. Samtidigt växer extremismen i bred bemärkelse. Nya aktörer syns ständigt i informationsflödet. Den gemensamma nämnaren med våldsbejakande extremism är misstron mot samhället och dess företrädare. Samhällsutvecklingen innebär risker för Sveriges säkerhet och måste mötas med bred samverkan.

Unga radikaliseras online

Digitala plattformar möjliggör för radikalisering, rekrytering och planering samt uppmaningar till ideologiskt motiverad brottslighet. De bidrar även till uppkomsten av virtuella sammanslutningar som inte är beroende av en fysisk gemenskap och där den egna världsbilden bekräftas och förstärks. Digitala plattformar underlättar för minderåriga att medverka. Flera attentat och andra våldshandlingar inspirerade av våldsbejakande högerextremism har planerats av minderåriga gärningsmän som radikaliserats online.

Ett ackumulerat säkerhetshot

Fler individer som bedöms utgöra ett säkerhetshot identifieras och antalet säkerhetshot med utvisningsbeslut blir fler. Eftersom endast en liten andel av utvisningarna kan verkställas innebär det ett ackumulerat säkerhetshot. I många fall beror det på att det bedömts föreligga verkställighetshinder, men även antalet ärenden där sådant hinder inte föreligger ökar.

Kontraspionage och säkerhetsskydd

Med Sverige som spelplan

Det breddade hotet och den allt mer komplexa hotbilden mot Sverige innebär förändringar i vad som är skyddsvärt. Främmande makt riktar i allt större omfattning intresset mot civila mål, samtidigt som säkerhetsskyddet brister. Sverige används som spelplan där andra länder försöker skaffa sig fördelar för att stärka sin ställning.

»I den globala maktkamp som pågår, där länder försöker befästa sina positioner som stormakter, angrips Sverige systematiskt på en bredd av områden.«

Daniel Stenling, chef inom kontraspionage

Sverige som spelplan i en global maktkamp

Händelserna i omvärlden får konsekvenser även i Sverige. Säkerhetspolisen ser hur Sverige används som spelplan och hur andra länder, **på bekostnad av Sverige**, agerar allt mer aggressivt och försöker skaffa sig fördelar för att stärka sin ställning. För att bygga ett säkert Sverige är det internationella samarbetet av central betydelse.

Kontraspionage

Sveriges säkerhet utmanas från flera håll och det blir allt mer tydligt att hotet från främmande makt är breddat och förändras i snabb takt.

Främmande makt använder Sverige som en spelplan i syfte att kunna angripa andra länder och deras intressen. De bedriver omfattande cyberaktivitet mot flera mål i Sverige och rekognosrar, kartlägger och gör angreppsförsök för att komma åt information eller påverka svenska företag, organisationer och myndigheter.

– Ryssland, men också länder som Kina, har en agenda som förutsätter att Sverige och andra länder agerar följsamt och inte motarbetar deras strategiska mål. Påverkansoperationer, påtryckningar och spionage är en del i de omfattande säkerhetshotande aktiviteter som främmande makt ägnar sig åt för att uppnå sina mål. I bakgrunden finns också hot om militära maktmedel, något som blivit tydligt sett till vad som skett i Ukraina, säger Daniel Stenling, chef för kontraspionage vid Säkerhetspolisen.

Ryssland bedriver en allt mer aggressiv utrikespolitik där ett av de primära målen är att stärka Rysslands status som stormakt. Västliga försök att främja säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter i Rysslands närområde betraktas som hot av Ryssland. Även kinesisk underrättelseverksamhet mot Sverige är omfattande. Kina bedriver en bred säkerhetshotande verksamhet för att vidmakthålla det kinesiska kommunistpartiets maktronopol och nå uppställda mål, där ett viktigt mål är att säkra en position som global stormakt.

I den globala maktkampen är bland annat teknik, råvaror, kunskap och innovationsförmåga hårdvaluta. För att bli en global stormakt är det nödvändigt att ligga långt framme inom dessa områden. Detta vet länder som Ryssland och Kina som storsatsar på att bli världsledande. Eftersom dessa länder inte är demokratiska och inte följer vedertagna regler mellan stater använder de bland annat sina underrättelse-tjänster i denna strävan.

Ryssland och Kina inhämtar information, kunskap och produkter genom spioneri och olovlig underrättelseverksamhet, vilket stärker dem inom dessa områden. Fördelar som sedan kan användas som påtryckningsmedel mot andra länder. Sverige ligger i framkant inom områden som spetsteknologi, forskning och innovation och hamnar därför mitt i den globala maktkampen.

Det blir allt vanligare att Sverige används som spelplan för främmande makt i syfte att kunna angripa andra länder och andra länders intressen. Det gäller både användandet av tekniska plattformar, och genom att främmande makt använder sig av individer som befinner sig i Sverige. Ytterligare en utveckling som Säkerhetspolisen ser är att länder med icke-demokratiska styrelseskick flyttar konflikter från sina egen närområden till Sverige.

Agerandet från dessa stater kan bland annat innefatta våldsanväntning inom Sveriges gränser, där främmande makt utför eller planerar attentat mot →

Sverige är satt under tryck och i den globala maktkamp som pågår, där länder försöker befästa sina positioner som stormakter, angrips Sverige systematiskt på en bredd av områden. Underrättelseinhämtning, påverkanskampanjer och fysiska angrepp pågår dagligen mot Sverige och dess invånare. Främmande makts verksamhet tar sig bland annat uttryck i form av desinformation, cyberangrepp och påtryckningar.

Ryssland, såväl som Kina och Iran, agerar allt mer offensivt för att främja sina intressen, skapa intressefärer och tvinga andra stater och aktörer att agera i enlighet med deras vilja, vilket i Rysslands fall blev tydligt redan innan invasionen av Ukraina.

egna medborgare eller personer de ser som hot mot det egna landets styrelseskick. Till exempel har en regimkritisk tjetjensk bloggare tidigare utsatts för mordförsök i Sverige, och både Kina och Iran bedriver underrättelseinhämtning och påverkansförsök mot individer i diasporan i Sverige. Dessa länders underrättelseinhämtning har även övergått i konkreta försök att med olika metoder förhindra oppositionell verksamhet.

– Främmande makt lägger avsevärda resurser för att få individer i Sverige att idka självcensur. När personer som bor i Sverige utsätts för hot, påtryckningar och i värsta fall rena angrepp för att hindras att använda sin lagstadgade yttrandefrihet, är det inte bara ett hot mot enskilda personer, utan ytterst är det ett hot mot Sveriges demokrati och vår territoriella suveränitet, säger Daniel Stenling.

Säkerhetspolisen ser även en utveckling där cyberspionage och cyberattacker har förändrats från att tidigare i första hand inriktats mot industrispionage, till att nu utföras i syfte att genomföra angrepp med en tydligare politisk agenda. Under 2021 pekade Säkerhetspolisen ut Ryssland som ansvarig för ett cyberangrepp där uppgifter om svenska idrottare stals och publicerades som del av en större rysk påverkanskampanj.

– Säkerhetspolisen har även sett exempel på hur främmande makt använt svensk infrastruktur som bas för statsstödda cyberangrepp mot andra västländer. Detta är inte ett fenomen begränsat till Sverige, och därför är det viktigt att vi bygger säkerhet med andra, säger Daniel Stenling.

Främmande makts agerande påverkar grundläggande fri- och rättigheter, Sveriges demokrati, ekonomiska välstånd och oberoende samt den politiska och territoriella suveräniteten. För att möta hotet från främmande makt är det avgörande att Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra där fler, både nationellt och internationellt, agerar mot säkerhetshoten.

– Sverige utgör en arena för främmande makt att påverka andra länder. Det internationella samarbetet är därför av central betydelse och kommer att öka i framtiden. Sveriges säkerhet måste ses i ett betydligt större perspektiv tillsammans med andra länder som delar våra värden och syn på demokratiska rättigheter, säger Daniel Stenling. ●

Dataintrång del av en påverkanskampanj

Plötsligt fanns medicinska journaler från svenska elitidrottare utlagda på nätet. Men hur hade de hamnat där och vem hade publicerat dem? Förundersökningen visade att Ryssland genomfört ett dataintrång mot det svenska Riksidrottsförbundet som en del i en större rysk påverkanskampanj.

Angrepp och spioneri mot Sverige pågår dagligen. Ryssland är ett av de länder som bedriver säkerhetshotande verksamhet mot Sverige. Säkerhetspolisens utredning visar att mellan december 2017 och maj 2018 skedde upprepade dataintrång av den ryska militära underrättelsetjänsten GRU mot Riksidrottsförbundet. Syftet från Rysslands sida var att stärka bilden av det egna landet och samtidigt misskreditera andra länder och deras idrottare.

– Ryssland är säkert när andra är osäkra. Att använda idrott är för Ryssland en del i att stärka bilden av det egna landet och samtidigt diskreditera andra länder. Dataintrånget mot Riksidrottsförbundet ska ses i ljuset av detta. I det här fallet försökte Ryssland minska intresset för att deras egna idrottare blivit avstängda för doping genom att felaktigt peka ut och smutskasta andra länders idrottare, bland annat svenska, säger Tove, handläggare vid Säkerhetspolisen.

Påverkanskampanjen med smutskastning av andra länders idrottare berörde inte bara Sverige. Även andra länder råkade ut för samma sak. Förundersökningen som bedrevs av Säkerhetspolisen under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål kom till samma slutsats.

– Vi kunde konstatera att Ryssland genomfört ett dataintrång i syfte att svartmåla Sverige och svenska idrottare. För Säkerhetspolisen handlar arbetet till stor del om att identifiera vilken främmande makt

som bedriver verksamhet i Sverige. I det här fallet var det tydligt att Ryssland låg bakom kampanjen, vilket även förundersökningar bedrivna av säkerhetstjänster i andra länder visat, säger Tove. ●

Ryssland, Kina och Iran utgör de största hoten

Ett flertal länder bedriver säkerhetshotande verksamhet mot Sverige.

Ryssland, Kina och Iran utgör de största hoten mot Sveriges säkerhet.

Men länderna har skilda strategiska målsättningar och använder delvis olika metoder.

Ryssland

Ryssland bedriver säkerhetshotande verksamhet mot Sverige i syfte att påverka svensk försvarsförmåga och säkerhetspolitik. Ett mål för Rysslands aktiviteter mot Sverige är bland annat att verka för att Sverige ska vara alliansfritt och hållas utanför försvarsalliansen Nato.

Den ryska regimens politiska fortlevnad är högt prioriterad hos det ryska ledarskapet. Ryska statskontrollerade medier förmedlar en bild av Sverige som ett land i kaos och förfall, bland annat för att stärka den ryska regimens ställning hos den egna befolkningen. Ryssland försöker också påverka beslut, uppfattningar eller beteenden hos beslutsfattare eller utvalda målgrupper i Sverige genom vilseledande information. Under 2021 pekades Ryssland ut som ansvarig för en påverkansoperation mot svenska Riksidrottsförbundet (läs mer på sidan 14).

Ryska underrättelseofficerare rekryterar fortlöpande agenter i Sverige. Under 2021 dömdes

en person för spioneri för Rysslands räkning. Var tredje rysk diplomat i Sverige är underrättelseofficerare som verkar under diplomatisk täckmantel, däribland sådana som tillfälligt reser in i Schengenområdet på diplomatpass.

Ryssland bedriver fortlöpande inhämtning av information och kunskap för att stärka rysk industri och försvarsförmåga bland annat genom industrispionage och cyberspionage mot svenska försvaret, industrien och forskning och utveckling. Det sker genom ständiga försök att hitta och utnyttja sårbarheter.

Ryssland bedriver också underrättelseverksamhet mot personer i Sverige med rysk bakgrund som antingen kan ha tillgång till intressant information eller som av ryska myndigheter klassas som hot mot den egna regimen. Detta sker bland annat genom kartläggning och allvarliga hot eller våld mot dessa personer. Under 2021 dömdes två ryska medborgare för mordförsök respektive medhjälp till grov misshandel på en regimkritisk tjetjensk bloggare i Sverige. ●

Kina

Sverige ligger geografiskt långt från Kina, men tydligt inom den kinesiska intressesfären vad gäller Kinas långsiktiga militära, ekonomiska och politiska mål.

Det kinesiska underrättelsehotet har breddats och fördjupats och omfattar även cyberspionage, strategiska uppköp och påtryckningar eller hot mot bland annat svenska politiska beslutsfattare, forskare och offentliga personer.

Kinesiskägda företag är enligt lag skyldiga att dela med sig av teknologi och kunskap de har till landets civila och militära underrättelsetjänster. Civil teknik används i militär materielutveckling. Kina utvecklar även rymdförmågor för både civila och militära syften.

Kinesiska underrättelsetjänster bedriver flyktingspionage mot dissidenter och personer i den tibetanska och uiguriska miljön i Sverige. Det förekommer även att den kinesiska staten nyttjar kinesiska medborgare vid svenska högskolor och universitet i syfte att inhämta teknik och kunskap som ökar den kinesiska militära förmågan.

Kinesiska underrättelseofficerare agerar bland annat under diplomatisk täckmantel i Sverige. Även journalistisk täckmantel används av kinesisk underrättelsetjänst. ●

Iran

Den iranska regimens fortlevnad är högt prioriterad. Oppositionsgrupper i exil betraktas som ett inre hot, lokaliserade utanför landets gränser. Sådana grupper och personer finns i Sverige. I en internationell kontext finns flera exempel på hur den iranska ledningens agerande utgjort fara för personers liv och hälsa.

Den iranska statens flyktingspionage i Sverige är riktat mot minoritetsgrupper som den iranska regimen uppfattar som ett hot. 2019 dömdes en person för flyktingspionage i Sverige. Personen har på uppdrag av den iranska staten olovligen samlat in uppgifter om exiliranier i Sverige och utomlands.

Iran bedriver också industrispionage som främst riktas mot svensk högteknologisk industri och svenska produkter som kan användas i kärnvapenprogram.

Iranska underrättelseofficerare agerar bland annat under diplomatisk täckmantel i Sverige. ●

Rymden som underrättelsearena

Teknikutvecklingen i kombination med att kostnaderna för att skjuta upp satelliter i rymden har minskat leder till att allt fler aktörer, både privata och statliga, etablerar sig i rymden. Detta samtidigt som **användningsområdena ökar**. Det ökade intresset för rymden och de satsningar som görs från flera stater har betydelse för Sveriges säkerhet och för totalförsvaret.

Intresset för rymden har ökat markant under det senaste decenniet både ur ett kommersiellt och ett militärt perspektiv. En stor del av förklaringen ligger i den tekniska utvecklingen som har möjliggjort konstruktion av små satelliter med mycket hög förmåga som är av intresse för både civila och militära användningsområden. Utvecklingen medför positiva möjligheter men samtidigt påverkar den både underrättelsehotet och säkerhetsläget i Sverige. För att möta denna nya verklighet behöver svenska myndigheter och verksamheter en ökad kunskap och beredskap. Det krävs också ett förbättrat säkerhetsskydd i skydds-värda verksamheter.

Framtida arena för konflikter

Via satelliter går det redan idag att få underrättelser i form av optiska sensorer, radarbilder och signaler som i sin tur ger bättre lägesbilder och beslutsunderlag. I takt med att samhället är allt mer beroende av fungerande satellituppkoppling ökar samtidigt sårbarheten vid konflikter som inte behöver utspela sig i det geografiska närområdet. En konflikt i rymden kan leda till att grundläggande och viktiga samhällsfunktioner påverkas genom att informations- och stödfunktioner som till exempel navigationssatelliter stryps. Navigationssatelliter ger inte bara data till GPS:er för positionering, utan de är också bland annat kopplade till bank-

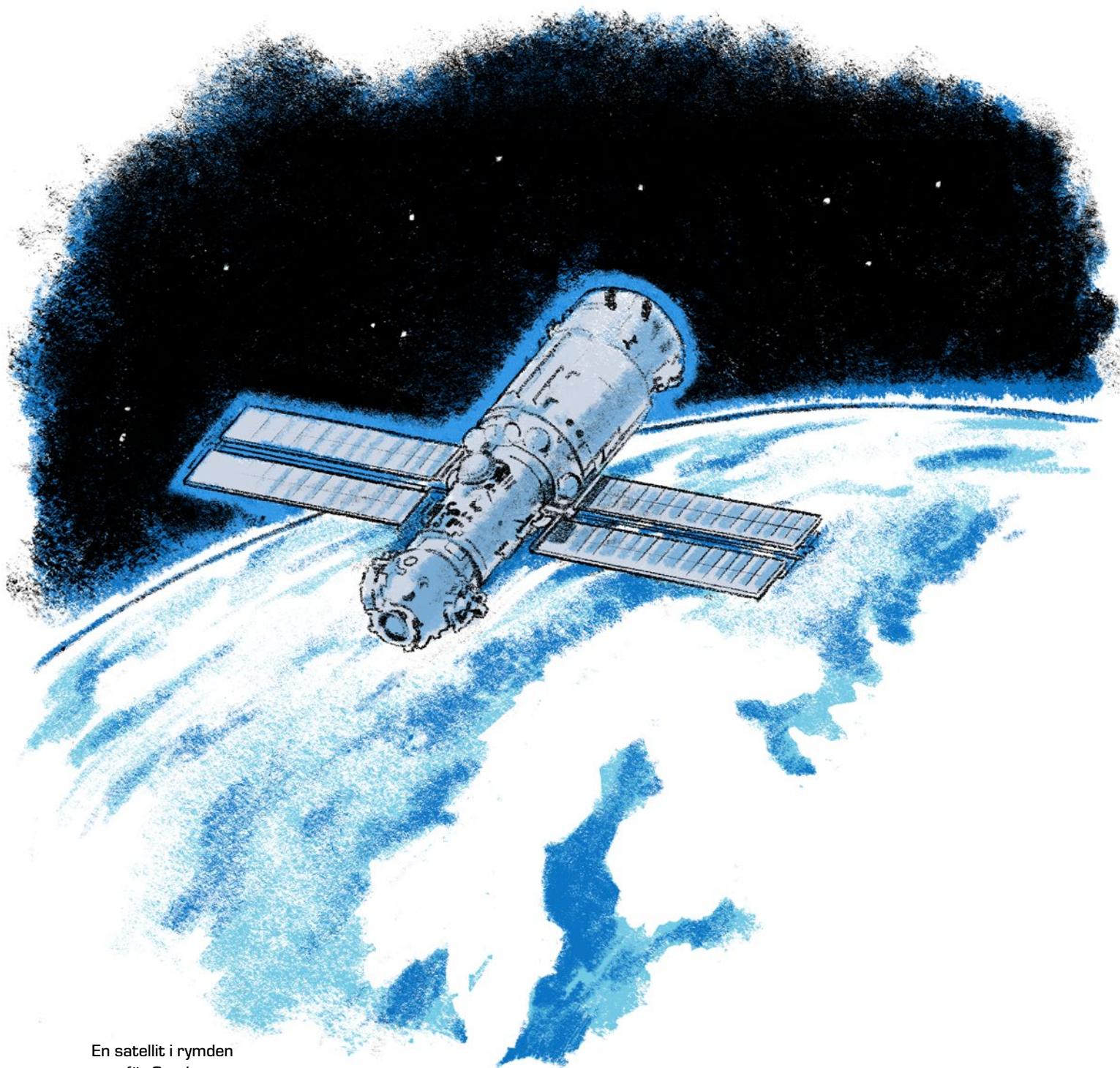
och telekomsystem. Ett angrepp mot rymdbaserad infrastruktur kan störa ut viktiga funktioner eller användas för att övervaka dataflöden eller plantera in falsk data. Rymdsystemen är dessutom helt beroende av fungerande stödinfrastruktur på marken som riskerar att drabbas vid konflikt.

Sveriges geografiska läge

Sverige har ett geostrategiskt bra läge nära en av jordens poler och i norra Sverige finns viktiga anläggningar för kommunikation med olika satellitsystem, men också för styrning och avläsning av satelliter. En markstation nära polerna möjliggör ned- och uppladdning av information och data flera gånger per dag till satelliter som är placerade i polära banor, och som därmed även täcker en stor del av jordens yta. Sveriges geografiska läge tillsammans med det ökade intresset för rymden och de satsningar som görs från flera stater har därmed betydelse för Sveriges säkerhet och för totalförsvaret.

Kina och Ryssland i rymden

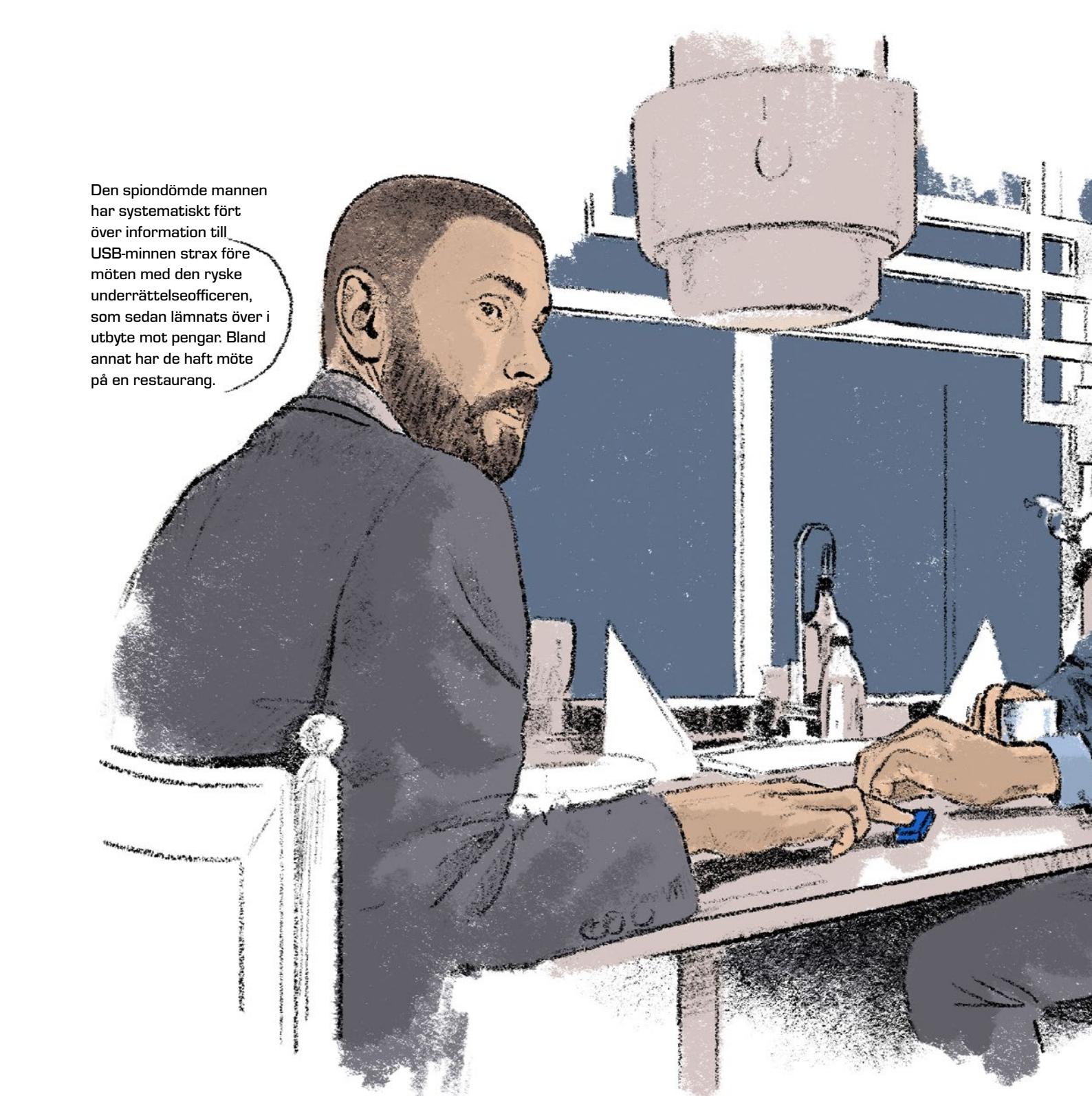
Flera länder har höga ambitioner inom rymdområdet både för civil verksamhet, och för militär användning. Två av de länder som utgör det största underrättelsehotet mot Sverige och som Säkerhetspolisen vet har höga ambitioner för sin rymdverksamhet är Kina och Ryssland.

En satellit i rymden
ovanför Sverige.

Kina har som ambition att vara ledande inom rymdområdet senast år 2049, och är redan idag en av de ledande rymdnationerna. Det kinesiska rymdprogrammet har en stark militär koppling och man uppmuntrar och stöder privata företag inom rymdverksamhet.

Alla medborgare och organisationer är också skyldiga att samarbeta med kinesiska underrättelseorgan. Även Ryssland har omfattande kunskap och kompetens inom rymdverksamhet och precis som när det gäller Kina är deras intresse för svensk rymdteknik och den kunskap som finns i Sverige inom området stort. ●

Den spiondömde mannen har systematiskt fört över information till USB-minnen strax före möten med den ryske underrättelseofficeren, som sedan lämnats över i utbyte mot pengar. Bland annat har de haft möte på en restaurang.

När spionromanen blir verklighet

Efter lång tids spaning griper Säkerhetspolisen en man på bar gärning när han lämnar över information till en rysk underrättelseofficer vid ett möte på en restaurang. En omfattande utredning leder till att för första gången på 18 år döms en person hösten 2021 för spioneri i Sverige.

Arbetet med ärendet inleddes flera år tidigare. Det var då Säkerhetspolisen uppmärksammade att en rysk underrättelseofficer vid ambassaden ofta reste till Västkusten. Till en början var det oklart vad han gjorde under dessa resor, men efter ett tag kunde Säkerhetspolisen identifiera en man som hade upprepade möten med underrättelseofficeren.

– För vår del drog arbetet igång ordentligt i samband med att vi identifierade mannen och spaning visade på ett konspirativt beteende hos både honom och underrättelseofficeren. En förundersökning inleddes, vilket innebar att Säkerhetspolisen fick större möjligheter att använda hemliga tvångsmedel och därmed kunde följamannens förehavanden bättre.

Mannen visade sig vara en högtidlad forskare som arbetade som konsult.

Det säger Anita, utredare vid Säkerhetspolisen som varit ansvarig för att driva förundersökningen under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål.

– I samband med att vi drog igång förundersökningen kunde vi även inhämta information som tydligt visade att konsulten och underrättelseofficeren träffats vid ett flertal tillfällen även tidigare, säger Anita.

Där det i vissa fall kan ta år att värvra en agent hade det i det här fallet gått betydligt snabbare. Efter att konsulten blivit introducerad för den ryske underrättelseofficeren av en vän började han kort därför spionera för Rysslands räkning.

– Vi kunde se att de hade möten nästan en gång i månaden, och vi kunde spåra kontantinsättningar som skedde i samband med att de träffades. Konsulten hade en ansträngd ekonomi, vilket var vägen in när de rekryterade honom som spion, säger Anita.

Ryssland bedriver en omfattande underrättelseverksamhet i Sverige. De är bland annat intresserade av högteknologi och spetskompetens som finns i Sverige. Ryssland rekryterar fortlöpande agenter i Sverige som kan ha tillgång till intressant information som kan stärka det egna landets förmåga.

– Till skillnad från en spionroman är det här på riktigt. Under dessa möten har information lämnats över som skulle leda till omfattande men för Sverige, säger Anita.

Säkerhetspolisens bedömning är att konsulten genom spioneri orsakat skada för Sverige säkerhet. Skadan har bestått i att Sveriges försvarsförmåga har påverkats negativt på både kort och lång sikt, Rysslands försvarsförmåga har höjts på längre sikt och Sveriges industri och ekonomi har påverkats negativt.

I det här fallet är alltså menet både ekonomiskt och militärt. Ryssland kan med de uppgifter som de har fått till sig öka sin egen militära förmåga, liksom gynna det egna landets industri.

Likt historien bakom den spiondömda mannen handlade tidigare hot om värvande av agenter. Numera ägnar sig Ryssland, men även Kina och flera andra stater, åt en omfattande och systematisk underrättelseinhämtnings mot en bredd av områden. Det traditionella underrättelsehotet mot politiskt beslutsfattande och militära mål →

består, samtidigt som säkerhetshotande verksamhet mot civila mål av betydelse för svensk säkerhet och uppbyggnaden av totalförsvaret intensifieras. Digitalisering, globalisering och teknikutveckling har gjort samhället mer sårbart och det har förändrat förutsättningarna för främmande makt att bedriva säkerhets-hotande verksamhet i och mot Sverige.

Sverige är ett attraktivt mål för främmande makt och hotet är mer omfattande än på många år. Den tekniska utvecklingen har gjort att främmande makts cyberinhämtning blivit mer avancerad. Parallelt pågår också den traditionella personbaserade inhämtningen i form av värvning av agenter.

Kombinationen ger både bredd och djup i ländernas inhämtning av hemlig information.

Spiophistorien som avslöjades i februari 2019 sträcker sig över flera år, under vilka mannen arbetade på två stora svenska företag inom fordonsindustrin. På dessa företag har han systematiskt fört över information till USB-minnen strax före möten med underrättelseofficeren. För att undkomma upptäckt har han bland annat fotograferat av sin skärm för att sedan föra över och katalogisera bilderna på de USB-minnen han gav vidare.

– För att avgränsningen mellan bilderna skulle bli tydlig har han lagt in foton på sin egen smutstvätt. Han har även fått tydliga instruktioner hur han ska kunna kopiera information utan att bli upptäckt. Allt det här har vi kunnat se i de beslag som gjorts vid husrännssakan. Vi har också kunnat dokumentera konversationer mellan konsulten och underrättelseofficeren som tyder på att han

varit väl medveten om vilken typ av information som efterfrågats, säger Anita.

Själva gripandet av konsulten skedde under ett möte i centrala Stockholm i februari 2019. Då hade Säkerhetspolisen haft honom under uppsikt och bedrivit en förundersökning mot honom under lite mer än ett och ett halvt år.

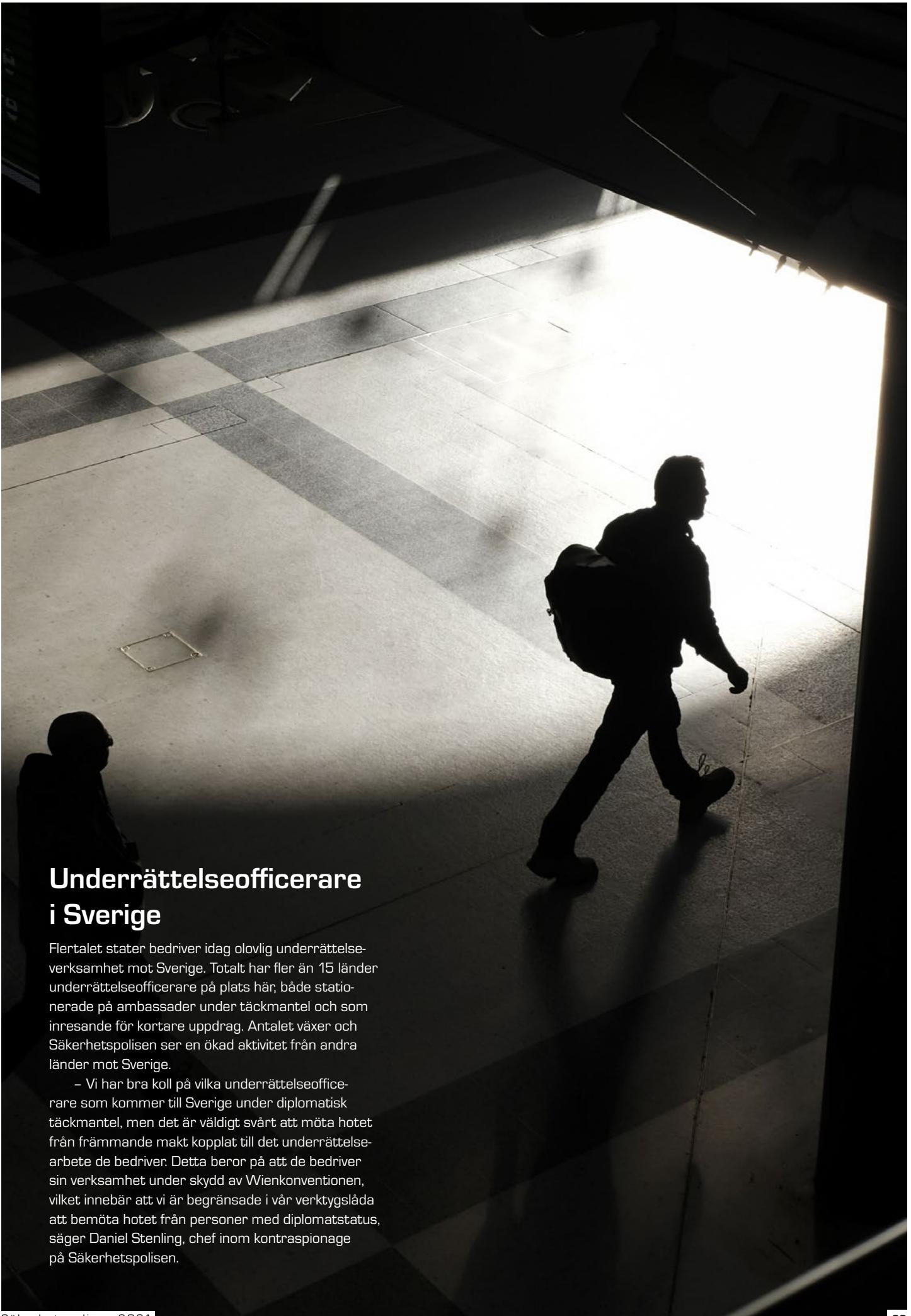
– När vi slog till satt de och åt middag tillsammans. Innan gripandet hade våra spanare sett hur båda männen träffades på Hötorget och den ryske underrättelseofficeren överlämnade en liten påse till konsulten. Den visade sig innehålla över 27 000 kronor. Vi kunde gripa konsulten på plats, men den ryske underrättelseofficeren hänvisade till sin diplomatiska immunitet och kunde därför inte gripas, säger Anita.

Samma dag som gripandet skedde genomförde Säkerhetspolisen flera husrännssakningar på olika platser, med omfattande beslag som följd. I materialet fanns bland annat flertalet kvitton för köp av USB-minnen, it-beslag samt stora mängder papper och pärmar med material.

– Genom att vi haft möjlighet att vara snabbfotade under förundersökningens gång, och att våra spanare kunnat iakta och dokumentera möten som skett, i kombination med ovärderlig hjälp från andra delar av verksamheten har vi haft ett gott bevisläge, säger Anita.

Efter att ha dömts i tingsrätten dömdes konsulten under hösten 2021 även i hovrätten för spioneri till tre års fängelse. Det är första gången sedan 2003 som en person döms för det brottet i Sverige. I domen, som vunnit laga kraft, slås fast att de uppgifter mannen lämnat till sin ryske kontakt kunde skada Sveriges säkerhet. ●

»Ryssland kan med de uppgifter som de har fått till sig öka sin egen militära förmåga, liksom gynna det egna landets industri.»

Underrättelseofficerare i Sverige

Flertalet stater bedriver idag olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige. Totalt har fler än 15 länder underrättelseofficerare på plats här, både stationerade på ambassader under täckmantel och som inresande för kortare uppdrag. Antalet växer och Säkerhetspolisen ser en ökad aktivitet från andra länder mot Sverige.

– Vi har bra koll på vilka underrättelseofficerare som kommer till Sverige under diplomatisk täckmantel, men det är väldigt svårt att möta hotet från främmande makt kopplat till det underrättelsearbetet de bedriver. Detta beror på att de bedriver sin verksamhet under skydd av Wienkonventionen, vilket innebär att vi är begränsade i vår verktygslåda att bemöta hotet från personer med diplomatstatus, säger Daniel Stenling, chef inom kontraspionage på Säkerhetspolisen.

Stora sårbarheter i det digitaliserade samhället

Digitaliseringens utveckling innebär ökade **sårbarheter**, vilket ställer allt högre krav på verksamheter att skydda sig. **Cyberangreppen** mot svenska verksamheter pågår ständigt och är ett allvarligt hot mot både samhället i stort och mot säkerhetskänsliga verksamheter.

Säkerhetspolisen ser att samhällets fortsatta digitalisering skapar sårbarheter där cyberhotet är ständigt närvarande. Hotet mot säkerhetskänslig verksamhet kommer från ett flertal olika hotaktörer. Samtidigt ser Säkerhetspolisen hur gapet mellan förmåga att skydda sig mot ett cyberangrepp och motståndarnas kapacitet består, vilket utgör en allvarlig sårbarhet.

Cyberangrepp kan få allvarliga konsekvenser för samhällets och, i slutänden, Sveriges säkerhet. Framför allt är verksamhetens förmåga att skydda sig mot hotet från främmande makt fortsatt låg, vilket i sig innebär betydande sårbarheter. I takt med att främmande makts cyberförmåga blivit större har även deras möjlighet till underrättelseinhämtning ökat.

Främmande makt har generellt sett betydande resurser och kunskaper att utföra cyberangrepp. Genom att utföra cyberangrepp mot säkerhetskänslig verksamhet kan de skaffa sig fördelar gentemot Sverige på ett sätt som skadar Sveriges säkerhet. Säkerhetspolisen bedömer att det blir allt viktigare för främmande makt att ha en offensiv förmåga för att kunna genomföra angrepp för att förstöra

information eller infrastruktur. Detta är särskilt bekymmersamt utifrån ett totalförsvarsperspektiv, då Sveriges totalförsvarsförmåga riskerar att påverkas negativt.

Även andra aktörer ligger bakom angrepp på säkerhetskänslig verksamhet vilket kan påverka Sveriges säkerhet. Bland annat har det blivit vanligare med ransomwareattacker där verksamheter läses ute från sina system och krävs pengar för att få åtkomst igen. Det

kombineras ibland med att en hotaktör tillskansar sig information och hotar med att publicera den om inte en lösensumma betalas. I flera fall under senare år har allvar gjorts av hoten och information har publicerats på internet.

– Säkerhetspolisen ser att oberoende av med vilket motiv aktören genomför

ett angrepp, så försöker de skapa vinning av verksamheters allt mer ökade beroende av fungerande teknik. Ett bra säkerhetsskydd utgör en tröskel för att kunna stå emot alla typer av angrepp, oavsett bakomliggande syfte. Även om aktören inte är främmande makt kan ett angrepp innebära skada för Sveriges säkerhet, säger Carolina Björnsdotter Paasikivi, chef för säkerhetsavdelningen vid Säkerhetspolisen. →

»Säkerhetspolisen ser att oberoende av med vilket motiv aktören genomför ett angrepp, så försöker de skapa vinning av verksamheters allt mer ökade beroende av fungerande teknik.«

Sammanfattning lägesbild

Säkerhetsskydd

Cyberangrepp pågår ständigt mot svenska verksamheter och är ett allvarligt hot mot Sverige. Digitaliseringen i samhället skapar sårbarheter och beroenden. Angreppen kommer från ett flertal olika hotaktörer. Cyberområdet används för underrättelseinhämtning, påverkanskampanjer och förstörande angrepp.

Gapet består mellan verksamhetens förmåga att skydda sig mot ett cyberangrepp och motståndarnas kapacitet, vilket innebär en allvarlig sårbarhet. Cyberangreppens konsekvenser kan bli allvarliga för samhället och i slutänden Sveriges säkerhet.

Carolina Björnsdotter
Paasikivi, chef för
säkerhetsavdelningen.

Nya allvarliga sårbarheter upptäcks ofta i olika informationssystem. Därför är det viktigt att verksamheter vidtar förebyggande säkerhetsåtgärder och skyddar systemen, men också att de arbetar aktivt med att upptäcka och hantera angrepp.

– Allt eftersom samhället digitaliseras ökar vikten av att bedriva ett aktivt säkerhetsskyddsarbete på cyberarenan. Samtidigt möter vi en verklighet där verksamheter ibland har svårt att identifiera vad som är skyddsvärt i den egna verksamheten, och säkerhetsskyddsåtgärder planeras och analyseras inte alltid tillsammans. För att motverka detta är det viktigt att ha ett komplett och systematiskt säkerhetsskydd som kontinuerligt följs upp genom egenkontroll, säger Carolina Björnsdotter Paasikivi.

En viktig säkerhetsskyddsåtgärd för att hindra obehörig åtkomst till informationssystem är att system som innehåller säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter inte får kommunicera med oskyddade nätverk, exempelvis internet. Det minskar kraftigt angreppsytan och försvårar avsevärt för angriparen.

Det innebär inte att informationssystemet är helt skyddat mot angrepp. Exempelvis kan en hotaktör försöka skaffa sig åtkomst till information i system genom att avlyssna så kallade röjande signaler (RÖS). Detta är något som främmande makt har förmåga till.

– För att hindra den här typen av angrepp är det viktigt att säkerställa att den tekniska utrustningen inte avger röjande signaler inom ett avstånd där en hotaktör kan fånga upp dessa. Det kan motverkas genom att till exempel skydda och övervaka områden så att en motståndare inte kan komma nära utan att upptäckas, säger Carolina Björnsdotter Paasikivi.

Hotet mot säkerhetskänslig verksamhet kan även komma inifrån. Främmande makt använder sig av ett flertal olika metoder för att komma åt säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter, där den traditionella personbaserade inhämtningen i form av insiders är en del. Utöver den traditionella insidern uppstår även sårbarheter när individer genom slarv, okunskap eller obetänksamhet röjer säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter. Det kan exempelvis handla om behörig personal som skriver ut och slarvar bort säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter, att obehöriga får tillgång till uppgifter de inte skulle ha rätt till genom att dessa läggs i öppna system,

eller att någon tappar ett USB-minne med säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter. Med tydliga rutiner för hantering av sådana uppgifter minskar risken.

Säkerhetsskydd i en verksamhet handlar till stor del om att skydd uppnås genom regelefterlevnad. En viktig komponent för att uppnå en hög skyddseffekt är att de människor som arbetar i säkerhetskänslig verksamhet har kunskap om och förståelse för hot, sårbarheter och de regler eller rutiner som kan kopplas till den egna verksamheten.

– Problemet med insiders och vårdslös hantering visar hur viktigt det är att de som bedriver säkerhetskänslig verksamhet kontinuerligt arbetar med och främjar personalsäkerhet och säkerhetskultur. Utmaningarna med den digitala utvecklingen och cyberhoten är att sårbarheter och konsekvenser kan vara svåra att identifiera om man inte arbetar tillräckligt nära dessa frågor i vardagen, säger Carolina Björnsdotter Paasikivi. ●

Säkerhetsskydd

En ordentligt genomförd säkerhetsskyddsanalys är grunden för allt säkerhetsskyddsarbete. Säkerhetsskydd består av åtgärder inom informationssäkerhet, personal-säkerhet och fysisk säkerhet.

Alla tre delar i säkerhetsskyddet behöver omhändertas och samverka med varandra när en ordentlig säkerhetsskyddsanalys görs, och skyddsvärdena ska vara tydligt identifierade.

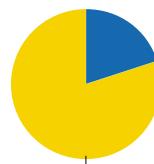
Röjande signaler

I all elektronisk utrustning alstras elektromagnetiska signaler. Vissa av dessa signaler är informationsbärande röjande signaler. Exempelvis uppstår signaler när information överförs från ett tangentbord till en dator, eller då ett dokument skrivs ut från en skrivare. Med hjälp av en antenn och en radiomottagare är det möjligt att på distans fånga upp dessa signaler. Det innebär en risk för att information som hanteras på utrustningen kan avlyssnas.

Säkerhetshotande händelser

För den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet finns det krav på att anmäla säkerhetshotande händelser och verksamhet till Säkerhetspolisen.

Under förra året handlade merparten av de incidenter som mottogs av Säkerhetspolisen om att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter på olika sätt kan ha röjts. Två tredjedelar av de anmälningar som har inkommit har sin grund i brister i informationssäkerhet. Övriga fall beror på brister i personalsäkerheten eller den fysiska säkerheten. I en femtedel av samtliga inrapporterade fall bedöms bristerna ha medfört allvarlig eller inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

I en femtedel av samtliga inrapporterade fall bedöms bristerna ha medfört allvarlig eller inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Säkerhetspolisen ser bland de incidenter som har rapporterats in att det är vanligt att verksamhetsutövaren inte kan konstatera om uppgifter har kommit obehöriga tillhanda. Därmed går det i de fallen heller inte att med säkerhet fastslå om skada för Sveriges säkerhet har uppstått.

Sannolikt finns det också ett stort mörkeratal i antalet inrapporterade incidenter. Det är viktigt att Säkerhetspolisen får in anmälan om säkerhetshotande händelser och verksamhet, för att ha en uppdaterad lägesbild över hoten mot säkerhetskänslig verksamhet i Sverige och kunna bidra till ett starkare säkerhetsskydd. ●

Bättre säkerhet

med utökade möjligheter

Beslut om vite och sanktionsavgifter samt **ökade tillsynsmöjligheter** är några av de nya bestämmelser i säkerhetsskyddslagen som ger Säkerhetspolisen bättre möjligheter att **agera mot brister** i säkerhetsskyddet. För samhället i stort innebär det att skyddet av Sveriges säkerhetskänsliga verksamheter förbättras.

Vid ett flertal tillfällen har Säkerhetspolisen konstaterat att myndigheter, företag och andra verksamheter brister i arbetet med säkerhetsskydd vilket kan riskera att hemligheter röjs, stjäls eller förstörs. Säkerhetspolisen ser brister i säkerhetskänsliga verksamheters arbete med bland annat säkerhetsskyddsanalyser, it-säkerhet och personalsäkerhet. Bristerna för med sig omfattande sårbarheter med risk för sabotage eller att hemligheter av betydelse för Sveriges säkerhet och oberoende blir stulna av främmande makt.

– Inom ramen för det breddade hotet angrips såväl samhällsviktig som säkerhetskänslig verksamhet. Samtidigt som hotet i flera fall är högt är verksamheternas förmåga att skydda sig ofta låg. Ett fungerande säkerhetsskydd är avgörande för att skydda Sverige mot främmande makts angrepp. Därför måste alla verksamheter hela tiden ligga steget före och förhindra att hemligheter stjäls eller förstörs och kontrollera skyddet av det som behöver skyddas. Det finns många viktiga anledningar till att viss information måste hållas hemlig, säger David Hughes, säkerhetsskyddsexpert vid Säkerhetspolisen.

Kompletteringen i säkerhetsskyddslagstiftningen som trädde i kraft den 1 december 2021 innebär omfattande förändringar. Säkerhetspolisen får en ny roll som samordnande tillsynsmyndighet tillsammans med Försvarsmakten. Det innebär ett ansvar att följa upp, utvärdera och utveckla tillsynsmyndigheternas arbete.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten kan även, om det finns särskilda skäl, ta över tillsynen av ett tillsynsobjekt som ligger under en annan myndighets ordinarie tillsynsansvar. Detta övertagande kan ske när det är nödvändigt att snabbt agera och se till att åtgärder vidtas.

Dessutom innebär förändringarna att om en verksamhet exponerar den säkerhetskänsliga verksamheten för en extern part, ska det i fler situationer än tidigare regleras i säkerhetsskyddsavtal. Tillsynsmyndigheterna ges även befogenhet att ingripa mot ett gällande säkerhetsskyddsavtal eller en pågående försäljning om handlandet bedöms olämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt.

Efter att det framkommit att ingen myndighet har den samlade bilden av säkerhetskänslig verksamhet, och tillsynen av den, har förändringarna i säkerhetsskyddslagstiftningen tillkommit. Dessutom finns ett flertal brister i verksamhetsutövarnas säkerhetsskyddsarbete. Med de nya lagkraven kommer verksamhetsutövarna att vara skyldiga att anmäla till sin tillsynsmyndighet att de bedriver säkerhetskänslig verksamhet.

– I den tidigare lagstiftningen hade tillsynsmyndigheterna inte möjlighet att utfärda sanktioner när brister upptäcktes, vilket vi nu kan. Säkerhetsskydd kostar pengar, men ett bristfullt säkerhetsskydd kan costa ännu mer och få betydligt mer långtgående negativa konsekvenser. Därför är verksamheter nu skyldiga att investera i säkerhetsskyddet, säger David Hughes. ●

David Hughes,
säkerhetsskyddsexpert.

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd handlar om skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten.

De verksamheter som omfattas av säkerhetsskyddslegitimationen är av betydelse för Sveriges säkerhet eller är verksamheter som Sverige förbundit sig att skydda genom internationella åtaganden. Det kan handla om verksamheter inom totalförsvaret, rättsväsendet, energi- och vattenförsörjningen, finanssektorn, telekommunikation eller transportsektorn.

Förändringarna i säkerhetsskyddslagen innebär att skyddet för Sveriges säkerhetskänsliga verksamheter ökar. Tillsyns-

myndigheternas uppföljning stärks och de får befogenhet att förelägga verksamhetsutövaren att vidta åtgärder och förena föreläggandet med vite. För de grövsta överträdelserna av bestämmelserna i lagstiftningen kan tillsynsmyndigheterna besluta om sanktionsavgifter.

Utöver Säkerhetspolisen och Försvarsmakten är Affärsvetenskapliga myndigheterna kraftnät, Finansinspektionen, Försvarets materielverk, Post- och telestyrelsen, Statens energimyndighet, Strålsäkerhetsmyndigheten, Transportstyrelsen samt länsstyrelserna i Norrbottens, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län tillsynsmyndigheter.

Nya förutsättningar för ett starkare säkerhetsskydd

Sverige står idag inför ett breddat och föränderligt hot, vilket har medfört ett flertal förändringar inom säkerhetsskydd de senaste åren.

Den tidigare
säkerhetsskydds-
lagen infördes
1996

april
2019

januari
2021

december
2021

2019 kom en ny säkerhetsskyddslag som innebar att alla som bedriver verksamhet av betydelse för Sveriges säkerhet omfattas, oavsett om den bedrivas i privat eller offentlig regi. De andra stora förändringarna var att:

- Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som förekommer i en enskild verksamhet omfattas av kravet på säkerhetsskydd.
- Enskilda verksamhetsutövare som ingår avtal om varor, tjänster och byggentreprenader med utomstående leverantörer är under vissa förutsättningar skyldiga att ingå säkerhetsskyddsavtal.
- Information som är av betydelse för Sveriges säkerhet ska skyddas så att den inte undanhålls när den behövs och inte kan manipuleras.

Redan innan lagen trädde i kraft 2019 utreddes vissa frågor ytterligare vilket innebar att säkerhetsskyddslagen kompletterades i januari 2021. Den bestod i huvudsak av tre delar som innebär att:

- Verksamhetsutövare som avser att överläta säkerhetskänslig verksamhet eller viss egendom är skyldiga att genomföra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och en lämplighetsprövning.
- Inför överlätelsen är verksamhetsutövaren skyldig att samråda med en samrådsmyndighet.
- Samrådsmyndigheterna har möjlighet att besluta om att åtgärder måste vidtas och kan ytterst utfärda förbud mot en överlätelse. Om en överlätelse sker trots det är den ogiltig.

I december 2021 genomfördes ytterligare ändringar i säkerhetsskyddslagen vilket bland annat innebär att:

- Säkerhetsskyddschefer ska ha en mer framträdande roll i ledningen hos de som bedriver säkerhetskänslig verksamhet.
- Verksamhetsutövare ska ingå säkerhetsskyddsavtal om en annan aktör kan få tillgång till den säkerhetskänsliga verksamheten.
- En särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning ska genomföras inför i princip samtliga förfaranden som kräver säkerhetsskyddsavtal. Även enskilda verksamhetsutövare ska i vissa fall samråda med sin tillsynsmyndighet.
- Tillsynsmyndigheten kan förbjuda samt stoppa ett pågående förfarande. Tillsynsmyndigheterna får undersökningsbefogenheter och möjlighet att förelägga verksamhetsutövare att vidta åtgärder förerat med vite och sanktionsavgifter.
- En ny tillsynsstruktur etableras. Säkerhetspolisen och Försvarsmakten är samordnande myndigheter. Vissa nya tillsynsmyndigheter tillkommer och samordningsforum ska skapas.

Läs mer
om vad den nya
lagstiftningen innebär
på sidan 28.

Säkerhetsprövning och registerkontroll

Innan en person ska anställas eller delta i säkerhetskänslig verksamhet ska en säkerhetsprövning göras av arbetsgivaren. Syftet är att säkerställa att personen från säkerhetssynpunkt är lämplig, pålitlig och lojal.

Säkerhetsprövningens omfattning beror på vilken säkerhetsklass anställningen eller deltagandet har. Den består av en grundutredning där intervjuer, kontroller av intyg, betyg och referenstagning ingår. Säkerhetsprövningen ska följas upp under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår för fördjupad personkändedom.

Även när en anställning eller ett deltagande avslutas behöver samtal hållas för att säkerställa att personen kan antas vara fortsatt

135 366
framställningar om
registerkontroll inkom
till Säkerhetspolisen
under 2021.

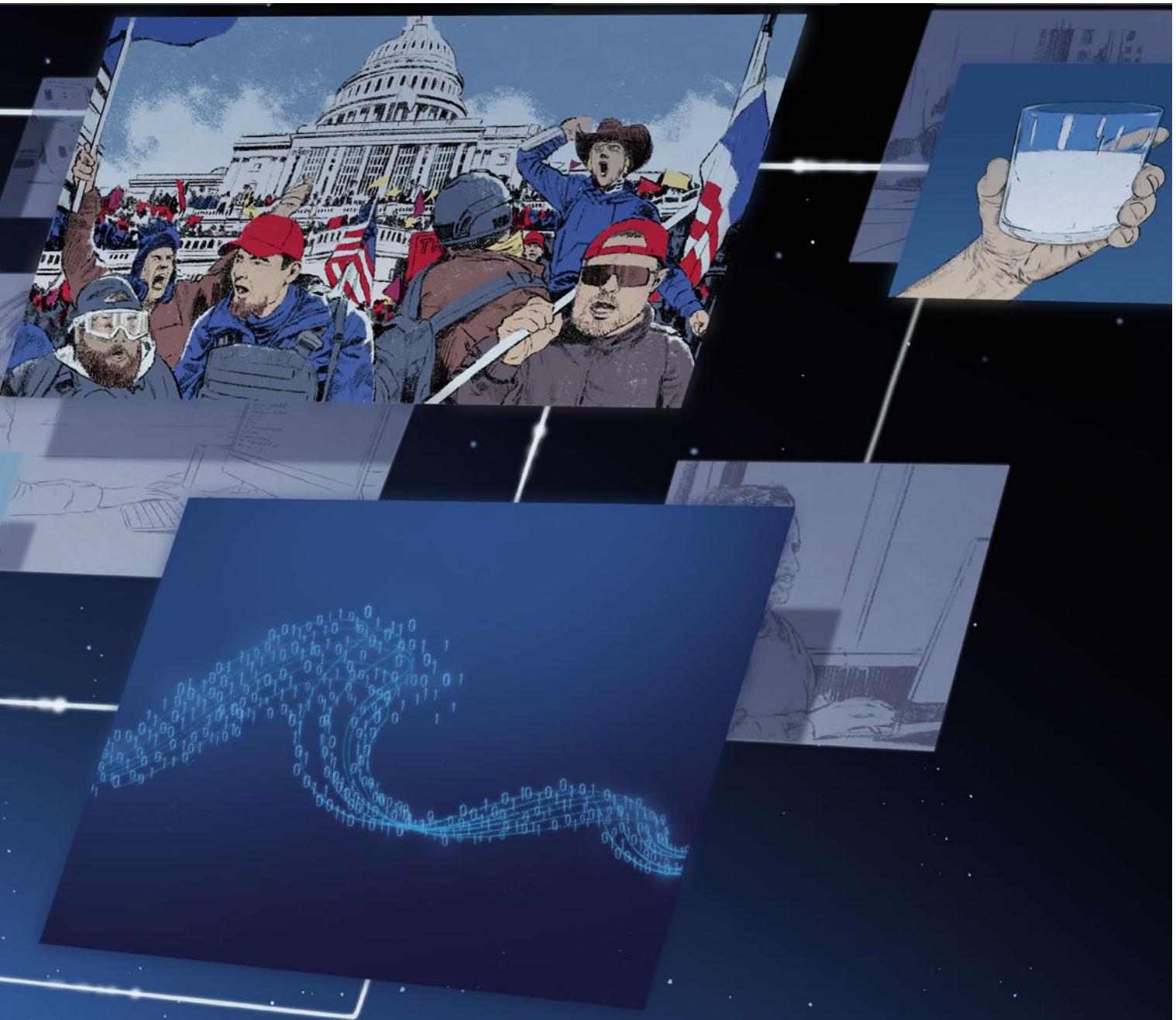
lojal mot de intressen som omfattas av säkerhetsskydd. Tystnadsplikten förblir även efter att personen har slutat.

Registerkontrollen är en del av säkerhetsprövningen. I Säkerhetspolisens registerkontroll hämtas uppgifter från bland annat misstankeregister och belastningsregistret.

I de fall där det framkommer uppgifter om personen som kontrolleras beslutar Registerkontrolldelegationen vid Säkerhets- och integritetsskyddsнämnden (SIN) om information ska lämnas ut.

Under 2021 inkom 135 366 framställningar om registerkontroll till Säkerhetspolisen. ●

Kontraterrorism och förfatningsskydd

Den gränslösa extremismen

Den våldsbejakande extremismen utgör både ett attentatshot och ett förfatningshot. Samtidigt växer den breda extremismen och fler individer utgör ett säkerhetshot. Digitala plattformar utgör en grund för radikalisering, rekrytering och planering, inte minst när det gäller unga.

Fredrik Hallström, chef
inom kontraterrorism
och författnings skydd
och Ahn-Za Hagström,
senior analytiker.

Sammanfattnings lägesbild

Kontraterrorism och författningshot

Hotet kommer i första hand från våldsbejakande högerextremism och våldsbejakande islamism, men hotet är föränderligt.

Våldsbejakande extremer har till stor del flyttat ut på digitala platfformar som skapar mötesplatser för radikalisering, rekrytering och planering.

Säkerhetspolisen ser att den breda extremismen växer vilket gör hotbilden mer komplex. Nya aktörer syns ständigt i informationsflödet. Allt fler unga att- raheras av framför allt den nätbaserade högerextremismen. I vissa fall finns psykisk ohälsa med i bilden.

Bredare extremism ger en mer komplex hotbild

Våldsbejakande extremism utgör ett hot mot Sverige, på såväl kort som lång sikt. Hotet kommer främst från våldsbejakande högerextremism och våldsbejakande islamism, men **extremismen växer** också i bred bemärkelse. I den utvecklingen utgör de **digitala plattformarna** en grund för radikalisering, rekrytering och planering, inte minst när det gäller unga individer.

Aktivitetsnivån inom den våldsbejakande extremismen är fortsatt hög, men hotet är delvis förändrat jämfört med tidigare år. Utvecklingen inom den våldsbejakande extremismen i Sverige följer utvecklingen globalt, där virtuella gemenskaper i allt högre grad ersätter de fysiska. De traditionella organisationerna blir mindre relevanta i förhållande till sakfrågor som olika individer brinner för, och får även mindre betydelse i förhållande till de brott som individer begår.

Det gör att det blir avsevärt svårare att hitta hoten och individerna. Det är inte nödvändigtvis de som tillhör en specifik organisation som är mest benägna att begå brott. Med en mer komplex hotbild blir det svårare för Säkerhetspolisen och dess samverkanspartner, både nationellt och internationellt, att skapa en entydig bild av det konkreta hotet och den våldsbejakande extremismens omfattning i Sverige.

– Vi ser ständigt nya aktörer i vårt informationsflöde, vilket indikerar att extremismen växer i bred bemärkelse. Den gemensamma nämnaren hos de våldsbejakande extremisterna är misstron mot etablissemanget och att skulden för samhällets oförmåga eller egna misslyckanden läggs på de som uppfattas företräda samhället, säger Ahn-Za Hagström, senior analytiker vid Säkerhetspolisen.

Våldsbejakande extremism, oavsett om den är höger, vänster eller islamistisk, erbjuder en rad förenklade lösningar på det som uppfattas som problem. Säkerhetspolisen ser en utveckling där allt fler sympatiserar med vålsbejakande extremists ideologi, och allt fler attraheras av deras propaganda. De senaste åren är det i första hand individer som agerat på egen hand, eller tillsammans med ytterligare någon, som utfört attentat i västvärlden. Flertalet av dessa har befunnit sig i utkanten av extremistmiljöerna, men de har utgått från samma narrativ och gemenskaper som både formar hat och försvarar användandet av våld för att förändra samhällsordningen.

I flera fall har Säkerhetspolisen sett en koppling mellan psykisk ohälsa och mottagligheten för propaganda, och det är också allt yngre personer som tar del av våldsbejakande budskap och instruktioner kring hur vapen och sprängmedel kan tillverkas. Säkerhetspolisen ser i informationsflödet fler unga tonåringar som uttrycker att de mår dåligt, refererar till terrorister och olika typer av attentat och uttrycker sin vilja att ”göra något”. De senaste årens utveckling visar att antalet minderåriga i Sverige som både har avsikt och förmåga att delta i högerextremistiskt terrorrelaterad brottslighet förefaller öka. Utvecklingen drivs på av radikaliseringen på digitala platfformar.

– Hotet utgörs i många fall av individer som ser våld →

som en lösning på ett problem som de upplever att de delar med andra. En idé som är sprungen ur den propaganda som konsumeras. Ju större mandat och stöd de upplever sig ha och ju mer handlingsutrymme de får, desto starkare verkar de bli, säger Fredrik Hallström, chef för kontraterrorism och författningsskydd vid Säkerhetspolisen.

De senaste åren har sociala medier kommit att bli den kanske främsta plattformen för våldsbejakande extremister, som flyttat delar av den fysiska verksamheten till digitala plattformar. De gör det möjligt för våldsbejakande extremister att radikalisera och rekrytera, men också att uppmana till brottsliga aktiviteter och planera brott. Dessutom kan de digitala plattformarna användas för att bygga gemenskap.

– Digitala plattformar och sociala medier bidrar också till att skapa känsla av samhörighet på ett sätt som attraherar unga och underlättar medverkan från ibland väldigt unga individer, något som vi inte minst har sett när det gäller våldsbejakande högerextremism, säger Fredrik Hallström.

På digitala plattformar kombineras olika drivkrafter, och extremister plockar där ihop sin egen ideologi. De kan ingå i flera olika kluster som kan vara kopplade till varandra, men där det finns nyansskillnader gällande vad som diskuteras och på vilket sätt. På dessa plattformar

återfinns bland annat racism, misogyni, radikala trosuppfattningar och konspirationsteorier, och där sker också radikalisering och rekrytering. Budskapen, uppmaningarna, och ibland instruktionerna, är ofta förpackade som ironi och skämt eller i form av symboler.

Det är inte alltid uppenbart vad minsta gemensamma nämnare är i dessa kluster. Sakfrågor går oftare in i varandra och även om samsyn inte finns i allt, finns det samstämmighet i enskilda frågor. Ofta förstärker deltagarna den egna bilden och känslan av att de är de enda som förstår och att de därmed också har ett ansvar att agera. På sikt kan det få enskilda individer att utveckla avsikt att begå attentat eller andra grova våldsbrott.

– Den digitala världen skapar också möjlighet för möten mellan människor över hela världen som delar varandras världsbild eller religiösa åskådning. Det innebär också att det vi uppfattar som en ensam gärningsperson, det vill säga en ensamagerande, i själva verket kan vara en del av en bred rörelse eller ett sammanhang som utgörs av människor som delar samma världsbild, oavsett var de befinner sig, säger Ahn-Za Hagström.

Utvecklingen går att likna vid två vågor. Den ena driver den andra framför sig, och den andra vågen växer sig stark av den första. Den bakomliggande vågen består av alla de som genom hur de agerar

Svårt att utvisa personer som utgör säkerhetshot

Under 2021 har antalet individer som Säkerhetspolisen identifierat som säkerhetshot och som finns kvar i landet fortsatt att öka. Totalt rör det sig om drygt 250 individer.

En mindre andel av de ärenden som rör individer som utgör ett säkerhetshot verkställs. Orsakerna till detta är flera. I en stor del av ärendena föreligger verkställighetshinder. Men Säkerhetspolisen ser även en ökning av antalet personer som är bedömda som säkerhetshot och som fortsätter att vistas i Sverige, trots att det inte föreligger hinder att verkställa utvisningen. Det handlar delvis om att berörda individer inte självmant medverkar till att lämna Sverige, delvis om bristande samverkan från mottagande länder.

Säkerhetspolisen måste lägga stora resurser på uppföljning av individer som egentligen saknar rätt att vistas i landet.

på nätet bidrar till radikalisering av extremister, då allt fler uttrycker sig på ett sätt som våldsbejakande extremister tidigare varit ensamma om. Detta utgör en grogrund för rekrytering, inte minst av unga individer. Att stoppa den här tillväxten är nödvändigt för att på sikt minska terrorhotet i Sverige och skydda demokratin.

– Det vi måste vara medvetna om är att ord har betydelse. När hat och hot vräks ut på nätet göder det våldsbejakande extremister. Ibland är detta en medveten handling. Även om de som hatar och hotar inte själva skulle omsätta sina tankar i praktiken är de medvetna om att det finns de som lyssnar som gör det. När gränsen för vad som är normalt att uttrycka hela tiden flyttas fram kan det leda till att våldsbejakande extremister tycker sig ha stöd, inte bara för sin uppfattning, utan även för att begå brott. En person som förfärs av ett terrorattentat kan vara samma person som har hetsat till det, säger Fredrik Hallström.

Förutom uttryckta avsikter att begå attentat, grova våldsbrott och hot mot politiker och myndighetsföreträdare, försöker de som vill ha en annan typ av samhälle också hetsa, hata och underblåsa misstron mot samhället och de som företräder det. Det görs bland annat genom att sprida desinformation och konspirationsteorier, det vill säga osann eller förvanskad information, för att få stöd eller rekrytera sympatisörer för att få igenom sina ambitioner.

På sätt och vis kan pandemin, och hanteringen av den, både i Sverige och utomlands, sägas ha fungerat som en katalysator. Den har bland annat bidragit till att konspirationsteorier blivit mer normaliserade och når och mobilisera allt fler. En konsekvens är att sympatier som innebär ett minskat förtroende för demokratin, staten och dess företrädare förstärkts och riskerar att bli en inkörsport till våldsbejakande extremism.

– Vi är oroade över den samhällsutveckling vi ser. Om tilltron till samhället minskar och det förlorar sin relevans kan extremistiska krafter flytta fram sina positioner, oavsett religiös eller politisk uppfattning. I förlängningen gynnar det även den våldsbejakande extremismen, och risken för såväl hot som våld ökar. I slutänden blir det samhällshotande när dessa krafter får allt större spelutrymme. Det är en utveckling vi behöver vara medvetna om, säger Fredrik Hallström.

Utvecklingen kan också leda till en förändrad syn på våldsbejakande extremism.

– På sikt kan det bli mindre relevant att dela in extremistmiljöer på en vänster- eller högerskala, eller utifrån religiös och politisk åskådning, då de som uttrycker ett hot mot samhällsföreträdare snarare är antidemokratiska och samhällsföraktande än våldsbejakande, säger Ahn-Za Hagström. ●

Återvändare från konfliktområden

Som ett led i Säkerhetspolisens uppdrag att förebygga och förhindra terroristbrott bedömer Säkerhetspolisen kontinuerligt huruvida individer som återvänder från konfliktområden utgör ett hot mot Sverige.

Individer som återvänder från konfliktområden utgör inte en homogen grupp. Säkerhetspolisen gör individuella bedömningar för att bedöma om, och i så fall på vilket sätt, dessa individer utgör ett hot. Det som bedöms är bland annat deras avsikt och förmåga att hota Sverige eller svenska intressen utomlands. Finns misstankar om att brott som faller inom ramen för Säkerhetspolisens ansvarsområde har begåtts kan Säkerhetspolisen inleda egna förundersökningar. Säkerhetspolisen bidrar även till Polismyndighetens arbete med att utreda eventuella brott som begåtts i konfliktområdet, till exempel krigsbrott.

Bred samverkan

Säkerhetspolisen ansvarar för bedömningar av vilket hot de individer som återvänder från konfliktområden utgör. Det arbetet rör flera myndigheter och civila aktörer i samhället. Sedan en tid tillbaka finns ett myndighetsövergripande samarbete i arbetet med återvändare från konfliktområden. Sammanhållande är Center mot våldsbejakande extremism (CVE), som förutom med Säkerhetspolisen har en nära samverkan med Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Skolverket, Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Utrikesdepartementet och Åklagarmyndigheten. Respektive myndighet har sina ansvarsområden och mandat och tillsammans bedrivs ett arbete för att skydda Sverige på både kort och lång sikt. ●

Parallel samhällen

göder extremism och grov organiserad brottslighet

I spåren av utvecklingen med en allt mer spridd misstro mot samhället och dess institutioner ser Säkerhetspolisen tillsammans med Polismyndigheten hur extremistmiljöer och grov organiserad brottslighet gynnas. De blir dessutom allt mer sammankopplade.

Säkerhetspolisen kan konstatera att ett flertal aktörer inom den våldsbejakande extremismen har kopplingar till den organiserade brottsligheten. I ett historiskt perspektiv har sammankopplingen inte varit lika tydlig som den är idag. Den består framför allt av de metoder som används, både sett till brottslighet, men även sett till hur och vilka de rekryterar.

– Vi ser att både den våldsbejakande extremismen och den grovt organiserade brottsligheten göds av utanförskap i samhället. De lyckas attrahera samma unga målgrupp som inte upplever att de har någon framtid. När de väl har slagit in på en väg, vare sig det handlar om extremism eller kriminalitet, så sker en ganska snabb radikaliseringprocess där våld blir en rationell lösning på problem, säger Anna Sjöberg, operativ chef på Säkerhetspolisen.

Parallel samhällsstrukturer föder extremism och brottslighet

Säkerhetspolisen och Polismyndigheten gör bedömningen att i vissa områden har extremister och kriminella aktörer ett stort inflytande med ett alternativt system för ekonomi och rättskipning, och där det råder andra normer än i det svenska samhället i övrigt. I förlängningen innebär detta ett samhälle i samhället utanför statens kontroll som utmanar den svenska demokratiska samhällsordningen, rättsstaten och statens våldsmonopol.

Säkerhetspolisen ser att i samband med att tilliten till demokratin och samhällsinstitutioner försvagas knyts personer till dessa miljöer.

– I det tomrum som uppstår när samhället inte fullt ut kan stå emot dessa parallella samhällsstrukturer, och många unga upplever ett utanförskap, är kriminella liksom extremisterna duktiga på att erbjuda en väg framåt. Där spelar det ingen roll om det finns ett brottsregister sedan tidigare, eller om skolgången är ofullbordad. Tvärtom kan det nästan vara en fördel, säger Johan Olsson, chef för Nationella operativa avdelningen (NOA) på Polismyndigheten.

– Utvecklingen är oroande, och i förlängningen när svenska medborgare inte kan utöva sina grundläggande fri- och rättigheter för att någon annan, kriminell eller extremist, sätter regler, blir resultatet säkerhets- och författningshotande, säger Anna Sjöberg.

Legala verksamheter flätas samman med illegala

En utveckling som ses är hur aktörer i dessa miljöer gått från att bara verka illegalt till att nu allt mer sammankopplas med legala strukturer. Det tar sitt uttryck både genom att kriminella liksom extremisterna använder företag för att kunna bedriva illegal verksamhet och samtidigt upprätthålla en vit fasad, men även genom ett större visat intresse för den lokala politiken, där krafter som inte är demokratiska företräds.

– Att dessa aktörer nu i allt högre utsträckning

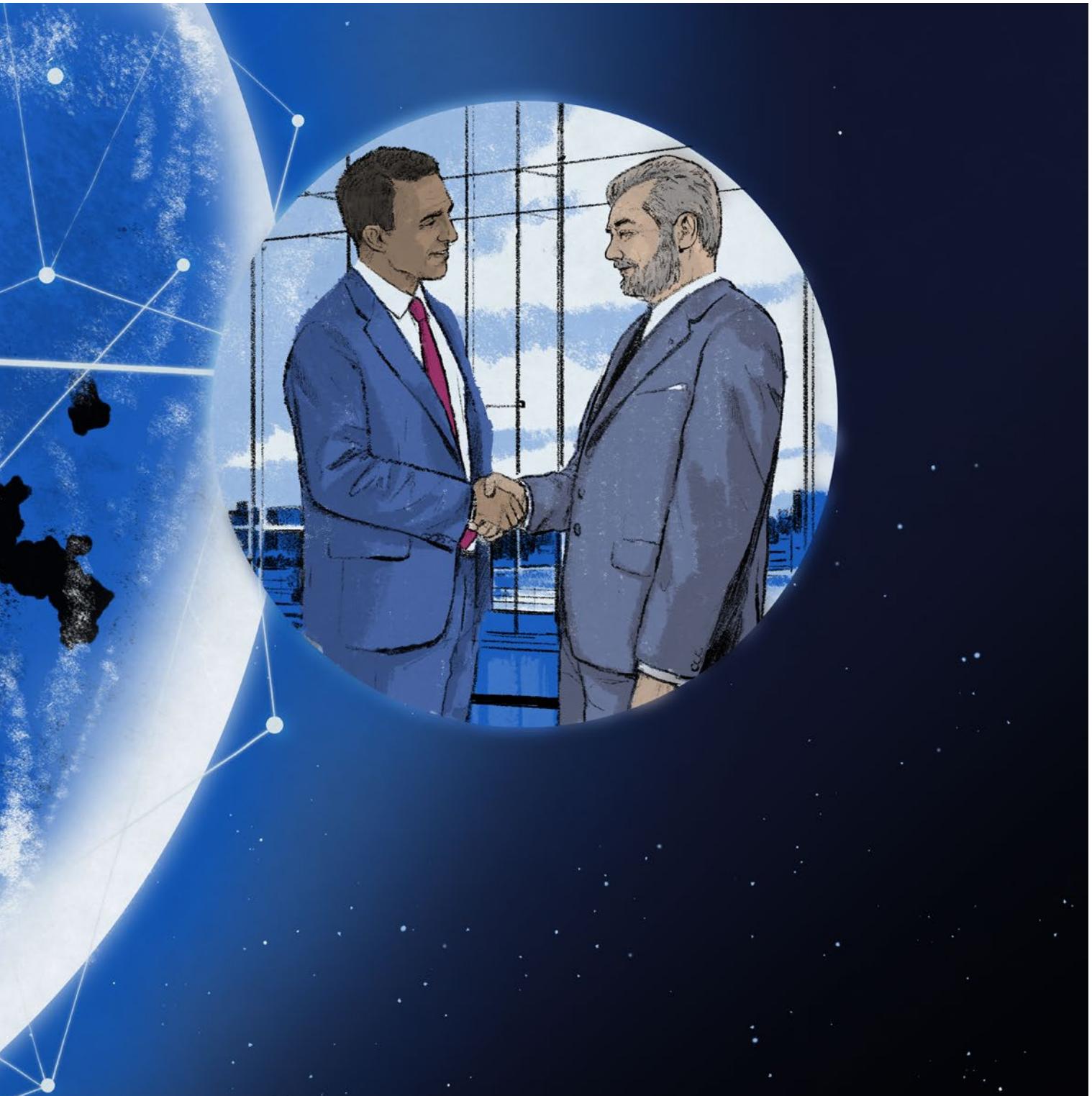
Anna Sjöberg, operativ chef vid Säkerhetspolisen och Johan Olsson, chef för Nationella operativa avdelningen (NOA) på Polismyndigheten.

börjar intressera sig för det lokala näringsslivet eller den lokala politiken tyder på att de börjar vilja ta kontroll över dessa ytor. Genom att försvåra för dessa aktörer motverkar vi även tillväxten av extremism och organiserad brottslighet. Samtidigt är det viktigt att förstå att vår

demokrati inte kan tas för given. Samhället måste stå upp mot den utveckling vi nu ser med förekomst av parallella samhällen som i sin tur skapar förutsättningar för grov organiserad brottslighet och extremism, säger Anna Sjöberg. ●

Samverkan för ett säkrare Sverige

Svensk säkerhet utmanas från flera håll. Samverkan krävs för ett säkrare Sverige, både nationellt och internationellt. Genom samverkan ökar förmågan att bedöma och reducera hot och sårbarheter.

Daniel Karlsson,
it- och teknikchef och
Alexandra Grimfors,
strategichef på it- och
teknikavdelningen.

Med data som guld för en teknikverksamhet i framkant

Med en omvärld där hotet ständigt förändras står Säkerhetspolisen i mitten av en flod av ökade datamängder. Att ligga i framkant av teknikutvecklingen är något som är nödvändigt för att kunna lösa Säkerhetspolisens uppdrag och ha en fortsatt hög **operativ förmåga**.

Det digitaliserade och uppkopplade samhället innebär att tillgången till data ökat kraftigt. Uppskattningar visar att en stor del av världens totala data- mängd har skapats enbart under de senaste åren. För Säkerhetspolisen innebär det här möjligheter, men även stora utmaningar.

– Vi måste bli snabbare på att ta till oss ny teknik och dess möjligheter. Vi ser allt större behov av it för att hantera stora datamängder och förmågor på cyberområdet. För att kunna göra det behöver Säkerhetspolisen både adekvat lagstiftning och tillgång till rätt kompetens, säger Daniel Karlsson, myndighetens it- och teknikchef.

Teknikutvecklingen och digitaliseringen har ökat förutsättningarna för att samla in och analysera information vilket innebär stora möjligheter för samhället. Samtidigt har det bidragit till att utveckla främmande makts förmåga. Varje dag sker försök att stjäla uppgifter av betydelse för Sveriges säkerhet, försök att påverka svenska beslutsfattande eller bedriva annan säkerhetshotande verksamhet.

– I detta föränderliga omvärldsläge arbetar

Säkerhetspolisen. Nyckeln är att snabbt ta till sig förändringar och ställa om. Vi måste ha förmåga att anpassa oss och utveckla nya lösningar för att vara relevanta och kunna lösa vår uppgift, säger Alexandra Grimfors, strategichef inom it och teknik.

Den lägesbild som Daniel Karlsson och Alexandra Grimfors målar upp när det kommer till digital transformation på

Säkerhetspolisen, handlar om att snabbare och bättre kunna möta dagens och framtidens hot. Därför förändrar Säkerhetspolisen sin it- och teknikverksamhet i grunden.

– I takt med att digitaliseringen ökar i samhället ökar även hoten mot Sverige. En modern säkerhetstjänst behöver ha rätt information, vid rätt tidpunkt, och kunna nyttja den senaste teknikens möjligheter med ett datadrivet arbetsätt.

**Daniel Karlsson,
Säkerhetspolisens it- och teknikchef**

teknikens möjligheter med ett datadrivet arbetsätt. Våra motståndare följer inga regler, och kan dra full nytta av teknikutvecklingen. Teknikutvecklingen går betydligt snabbare än lagstiftningen hinner ändras, vilket gör att gapet mellan vad vi får göra, och det motståndarna kan göra växer fort, säger Daniel Karlsson. →

Digitalisering är inte bara en teknikfråga för Säkerhetspolisen, utan det handlar även om metoder och arbetssätt, liksom vilken lagstiftning som finns att förhålla sig till.

– Våra motståndare agerar långsiktigt, så för vår del är det nödvändigt att kunna lägga samman den pusselbit vi hittar idag med en bit imorgon eller om flera år. I kontrast till det står vi samtidigt inför lägen där det kan gå väldigt snabbt och vi behöver kunna analysera data här och nu. I korthet behöver vi som säkerhetstjänst vara både långsiktigt stabila och flexibla, säger Alexandra Grimfors.

– Vår verklighet är att datamängden ökat exponellt, vilket vi inte minst märker på mängden data vi får in vid beslag som görs. Vi behöver större möjligheter att använda oss både av artificiell intelligens (AI) och maskinlärning för att kunna analysera och bearbeta data fullt ut, fyller Daniel Karlsson i.

Det mestasom görs idag är i någon mån beroende av it- och tekniklösningar. Samtidigt bryr sig inte de som utgör ett hot på cyberarenan om lagar och regler och de har stora resurser och hög kapacitet.

– Det är dem vi ska hindra. Vi måste vara bättre än de är för att lyckas med vårt uppdrag att säkra framtiden för demokratin och våra fri- och rättigheter. För att de som arbetar operativt med att förhindra brott ska kunna göra ett bra jobb och ha tillgång till bra underlag är det en förutsättning att vi kan använda mer innovativa lösningar och dra nytta av teknikens möjligheter för att lösa vårt uppdrag, säger Daniel Karlsson.

– Vi tar nu nästa steg i vår digitaliseringresa och jobbar samlat med att utveckla arbetssätt, metoder, regelverk, kompetens och tekniska lösningar för att förenkla, underlätta och automatisera. Samtidigt bygger vi för framtiden mot ett datadrivat arbetssätt och en datadriven myndighet, säger Alexandra Grimfors.

En av de viktigaste frågorna för Säkerhetspolisen är frågan om kompetensförsörjning.

– Vi behöver ha de bästa medarbetarna om vi ska lyckas. De hot vi bekämpar är mångfacetterade och många av de aktörer vi arbetar mot är resursstarka. Det vi gör är på riktigt, och det som händer vid våra datorskärmar och operativa insatser kan i förlängningen vara skillnaden mellan att ett terrordåd inträffar eller att det inte gör det. Att främ-

mande makt kommer över information av betydelse för Sveriges säkerhet eller att den inte gör det. Eller att ett cyberangrepp är framgångsrikt eller att det inte är det, säger Daniel Karlsson.

Alexandra fyller i att Säkerhetspolisen behöver transformera sättet att jobba med data för att kunna dra nytta av tekniken på ett bättre sätt och fortsätta investera i cyberkompetens för att se till att det som inte får häcka inte heller händer.

– Information är vårt guld. Vi behöver kunna analysera unik data för att identifiera potentiella hot och agera innan de inträffar. Därför har vi ett behov av både ny lagstiftning och ännu fler duktiga medarbetare som gör att Säkerhetspolisen fortsätter att ligga steget före. ●

Brottsförebyggare bakom datorn

Att arbeta med datahantering, vanligen kallat data science, på Säkerhetspolisen innebär att skapa värde utifrån en stor mängd data. Arbetet bidrar till att skapa möjligheter att upptäcka och förhindra brott.

Elin är produktägare för data science. I korthet innehåller data science hantering och analys av data. Som produktägare är det Elins jobb att prioritera utvecklingen inom området.

– Vi jobbar med all möjlig teknik inom gruppen för data science. För att lösa vårt operativa uppdrag behöver vi tänka kreativt och använda oss av en blandning av olika

metoder, från de allra senaste teknikerna till traditionell statistik. Vi satsar stort för att kunna ligga i framkant när det kommer till AI-teknologi. För oss handlar det om att bevaka vad som händer på området och se hur vi kan applicera olika metoder på vår verksamhet, säger Elin.

På Säkerhetspolisen hanteras en stor bredd av data och unik information. →

– Viss typ av data jobbar vi ofta med. Det kan också dyka upp data som ska analyseras från källor vi aldrig tidigare har hämtat in ifrån. Som en del av den operativa verksamheten är det vårt jobb att ta fram underlag och analyser baserat på data vi har fått in. I slutänden handlar mitt jobb om att skapa förutsättningar för verksamheten att förhindra och upptäcka brott mot Sveriges säkerhet.

Sedan en tid tillbaka håller Säkerhetspolisen på att bygga upp en ny it- och teknikavdelning. Inom data science handlar det om att bygga moderna system med den senaste tekniken som tar Säkerhetspolisen in i framtiden.

– För oss som jobbar med de här frågorna innebär det att vi ska fortsätta att vara en tydlig del av den operativa verksamheten, och utveckla verktyg så att fler delar av myndigheten kan ta del av data science, det vill säga möjlighet att få ut insikter och kunna analysera stora mängder data.

– Vårt arbete ska bidra till att upptäcka och förhindra brott, såsom terroristbrotslighet, spioneri och hot mot den centrala statsledningen, och underlätta för de som har hand om brottsutredningar på Säkerhetspolisen.

Ute i samhället har det skett en kraftig ökning av mängden data, vilket skapar enorma mängder att analysera. Elin påpekar att om den inte kan tas omhand på ett bra och korrekt sätt skapas operativa risker.

– Vi jobbar både kort- och långsiktigt med data. Ibland behöver verksamheten svar snabbt för att kunna utvärdera information, medan det i andra fall handlar om att följa aktörer och fenomen under längre tid, då många av våra motståndare är uthålliga. De aktörer Säkerhetspolisen följer är ofta duktiga på att dölja sina spår, vilket kan göra det svårt att bedöma vad som är relevant. För att kunna använda informationen för att göra Sverige säkrare behöver vi rätt förutsättningar. Istället för att leta med handkraft efter den klassiska nälen i en höstack behöver vi en magnet för att kunna dra ut nålarna. I värsta fall kan det få ödesdigra konsekvenser om vi inte får möjlighet att hantera data på rätt sätt, säger Elin. ●

Special anpassad teknik

för krävande operationer

Säkerhetspolisen har egna teknikutvecklare vars jobb är att ta fram teknik som används i Säkerhetspolisens operativa arbete.

– **Vi jobbar tätt** tillsammans med andra funktioner i den operativa verksamheten och tar fram utrustning som används i arbetet. Det handlar mycket om att lyssna till behov och hitta en lösning som är praktisk och hållbar, säger Robert, teknikutvecklare på Säkerhetspolisen.

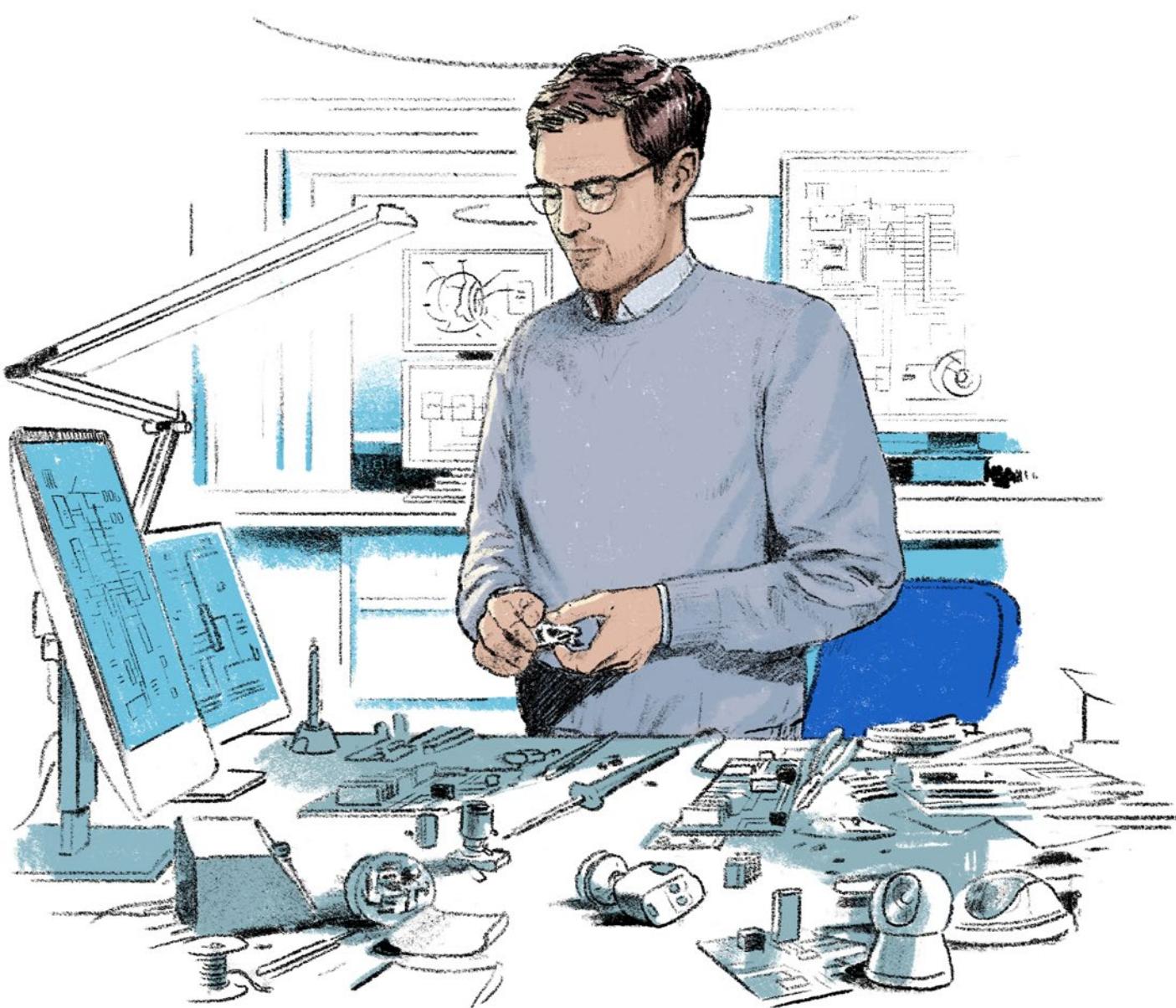
Robert är utbildad civilingenjör. Att söka sig till Säkerhetspolisen var inget han trott var en möjlighet, men när han såg annonsen för rollen som teknikutvecklare tänkte han om.

– Dels hade jag tidigare gått i tankarna på att utbilda mig till polis, dels är det ett jobb där jag verkligen känner att min insats gör skillnad, det är viktigt på riktigt.

Att ha intresse för både teknik och teknikutveckling i kombination med att fysiskt skapa är något Robert lyfter fram som en fördel i jobbet som teknikutvecklare.

Sitt jobb som teknikutvecklare beskriver Robert som fritt, utvecklande och extremt varierande.

– Det finns stora möjligheter att testa nytt och utveckla ändamålsenliga saker som hjälper verksamheten när de är ute på jobb. Just att förutsättningarna och de saker vi utvecklar och bygger har så stor spänning gör jobbet både roligt och utmanande. Mycket av det vi tar fram används i det operativa fältarbetet. För att kraven ska uppfyllas har vi ett tätt samarbete med våra kollegor inom de olika verksamhetsområdena där vi får till oss förutsättningarna inom ett visst uppdrag. Utifrån det tar vi fram lösningar som används i det operativa arbetet.

Jag gör allt från saker som inte får synas till saker som måste vara extremt hållbara.

Även om teknikutvecklarna i första hand utvecklar produkter som används i den operativa verksamheten, så hjälper Robert även kollegor i andra delar av myndigheten.

– Jag har bland annat tagit fram måttanpassade fastighetsdetaljer, skyddsväst-hållare och reservdelar till bilar.

I utvecklingsfasen handlar teknikutvecklarnas jobb om att hitta riktiga, vardagliga saker som kan modifieras för att passa verksamhetens syfte. I Roberts fall handlar det om att utveckla saker som passar in i det sammanhang där produkten ska användas. Det kan till exempel handla om att se över hur utrustning kan placeras utan att synas i ett specifikt utrymme. I den här

fasen säkerställer Robert att rätt material finns och gör en teknisk rekognosering, för att sedan påbörja arbetet med att rita, göra beräkningar och tekniskt utveckla produkten. Parallelt testas utrustningen i en liknande miljö som den ska användas i.

– Ska vi ta fram något som ska vara synligt måste det se tillräckligt bra ut. I andra fall kan kravet vara att det ska klara fysisk belastning i stor utsträckning, eller att produkten är lätt att använda, robust och stöttålig. Inspiration till sitt arbete hittar Robert överallt i sin omgivning.

– Som med de flesta andra jobb blir man med tiden ”arbetsskadad”. I min vardag, exempelvis när jag är ute och reser eller rör mig i olika miljöer, kollar jag ofta hur saker är uppbyggda och funderar på hur jag skulle kunna bygga om just den saken. ●

Resor till högriskländer

– en annan del av personskyddet

Säkerhetspolisen har ansvar för att skydda den centrala statsledningen. I det arbetet ingår bland annat att skydda Sveriges statsråd både i och utanför Sverige. Om ett statsråd reser till ett land med hög hotbild kan resan genomföras med så kallat förstärkt livvaktsskydd.

Det förstärkta livvaktsskyddet är en del av personskyddsverksamheten och består av en grupp livvakter som har en specialistutbildning. Säkerhetspolisen har tidigare genomfört resor med skyddspersoner till högriskländer som Mali, Afghanistan, Somalia och Jemen. Beslut om förstärkt livvaktsskydd utgår från en bedömning av hur hög hotbild det är på platsen resan ska gå till, kombinerat med vilket skyddsvärde skyddspersonen har.

– Säkerhetspolisen gör en bedömning av själva resan och kommer fram till hur vi ska organisera oss och hantera uppdraget, säger Sofia, chef inom personskydd på Säkerhetspolisen.

När resor sker till platser där situationen är föränderlig och där hotbilden kan vara hög krävs inte bara insatser och planering, utan även löpande underrättelsearbete. Generellt görs en bedömning av terrorhot och kriminalitet. Om resan går till en krigszon kan personskyddet också behöva hålla sig uppdaterade kring var frontlinjen går. Ibland kan även det politiska läget vara sådant som hålls under uppsikt, liksom vädret då en sandstorm kan slå ut både fordon och evakueringsmöjligheter. För att säkerställa att lägesbilden är så precis som möjlig sker en bred samverkan.

– Att resa till konfliktzoner är farligt. Vi behöver hela tiden ha en beredskap ifall något händer eftersom hotbilden under dessa resor är hög, och ibland måste beslut fattas baserat på begränsad information. Utifrån de lägesbilder vi har förbereder vi olika scenarion så vi är beredda och har en situationsanpassad organisation. Samtidigt är de medarbetare som åker iväg utbildade

och har erfarenhet av att vara livvakter och av att arbeta i konfliktområden, säger Sofia.

Johan ingår som sjukvårdsansvarig i det förstärkta livvaktsskyddet. I grunden är han livvakt, men han har dessutom en avancerad sjukvårdsutbildning.

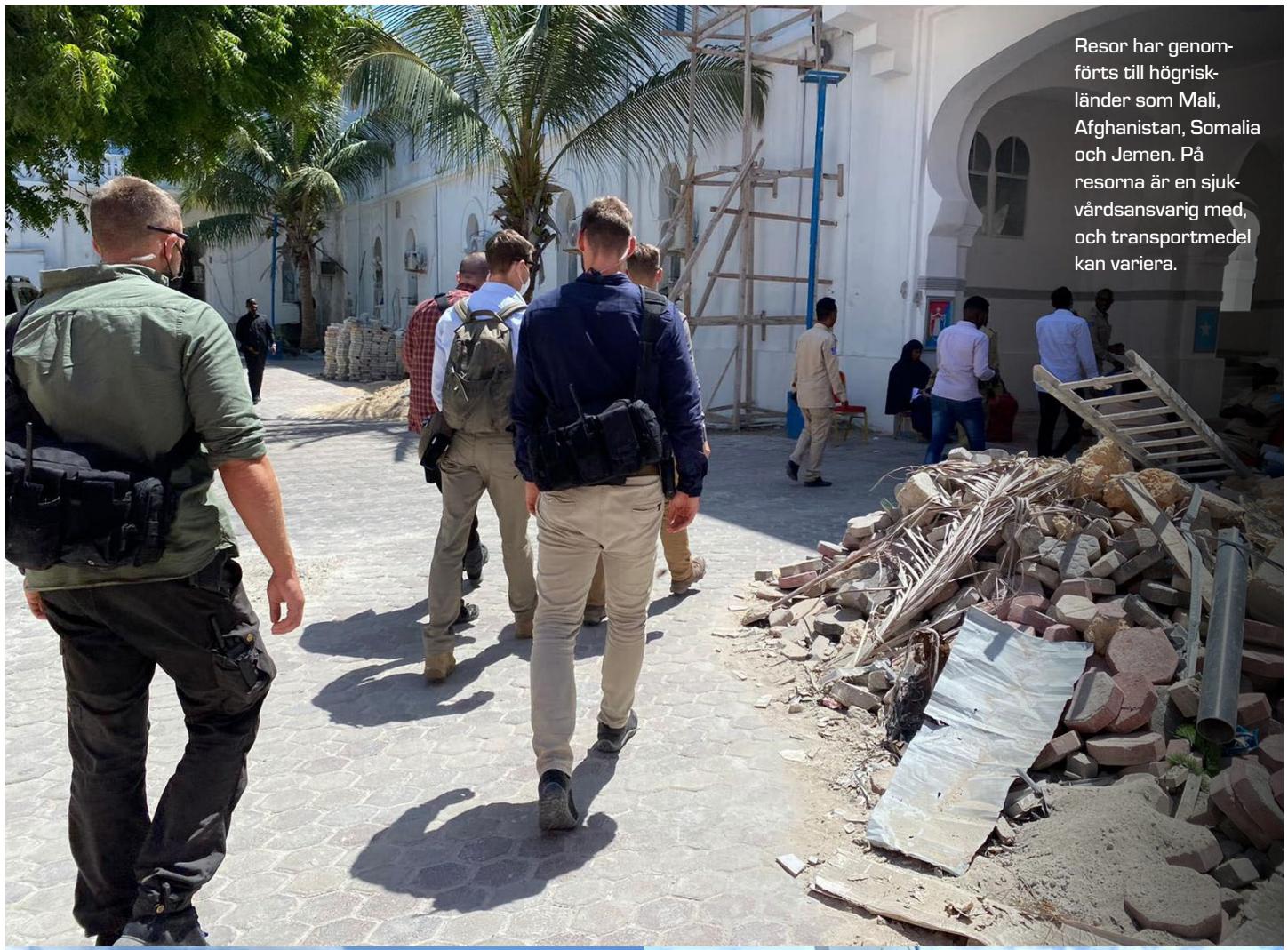
– Till de platser vi åker kan det dröja timmar innan vi har möjlighet att ta oss till kvalificerad sjukvård. Det innebär att jag måste kunna säkra vården under tiden. Eftersom hotnivån kan vara hög behöver jag kunna hantera allt från splitterskador till skottskador eller ormbett, och även kunna ta hand om mer basala saker som ett skavskur eller matförgiftning som inte är helt ovanligt på de platser vi åker till. Jag har även ett löpande ansvar att kontrollera att alla mår bra, säger Johan.

Inför varje resa säkerställer Johan hur förutsättningarna ser ut på plats.

– Mitt underlag är en del av helheten som tas i beaktande när beslut ska fattas. Jag tar fram en lista på vad man kan utsättas för och vilka åtgärder som behövs för att kunna hantera det. Det sker delvis i samverkan med sjukvården här hemma och med ambassaden i landet vi ska till. Ju mer tid jag har möjlighet att lägga på förberedelser inför en resa, desto bättre beslutsunderlag kan tas fram.

Resorna som sker med förstärkt livvaktsskydd liknar inget annat uppdrag, något som även Johan vitnar om.

– Jag har varit med om allt från att dra ut enorma stickor efter en tur i djungeln till att bedöma risken för tigerattacker. Att sedan få bidra till att Sveriges representanter kan utföra sitt arbete i delar av världen som ytterst få kan åka till, är också något som är få förunnat. ●

Resor har genomförts till högriskländer som Mali, Afghanistan, Somalia och Jemen. På resorna är en sjukvårdsansvarig med, och transportmedel kan variera.

När världen kom till Malmö

Ett högt skyddsvärde och ett politiskt ämne som våldsbejakande extremister riskerade att utnyttja och agera på. Den 13 oktober 2021 kom världen till Malmö när regeringens internationella forum för hågkomst av Förintelsen och mot antisemitism, Remember ReAct, genomfördes. För Säkerhetspolisens del innebar forumet en omfattande insats med bred samverkan.

Över 600 deltagare och 70 delegationer från ett 30-tal länder, varav flera företrädare för regeringar och internationella organisationer fanns på plats. Stora delar av Malmö påverkades när utländska stats- och regeringschefer samt företrädare för internationella organisationer samlades för det internationella forumet på Malmömässan. För Säkerhetspolisens del var det kulmen på en lång tids planering.

Säkerhetspolisen inledde planeringen av Malmö-forumet redan våren 2019. På grund av pandemin sköts forumet fram ett år och förberedelserna pausades fram till våren 2020. Säkerhetspolisens arbete med forumet skedde inom ramen för en särskild händelse.

– Det innebär att vi kan ta in hela myndighetens resurser, till exempel säkerhetschaufförer, analytiker, livvakter, tekniker, jurister och många andra för att arbeta med att planera och genomföra insatsen. Vi är vana att hantera säkerheten för skyddspersoner vid stora utländska besök och det finns väl uppabutade rutiner, säger Hanna, chef inom personskydd.

Alla Säkerhetspolisens verksamhetsområden berördes av den särskilda händelsen. Bland utmaningarna fanns att ämnet för Malmöforumet riskerade att utnyttjas av våldsbejakande extremistmiljöer. En annan utmaning var de speciella förutsättningar som rådde med anledning av coronapandemin.

Insatsen i Malmö hade inte varit möjlig utan det nära och goda samarbete Säkerhetspolisen hade med Polismyndigheten, Regeringskansliet samt nationella och internationella samverkanspartners.

Många skyddspersoner anlände till Malmö via Köpenhamn, vilket krävde ett nära samarbete med den danska säkerhetstjänsten. Närheten till Danmark gjorde att personal från den danska säkerhetstjänsten även medverkade i det dagliga stabsarbetet.

– Tillsammans planerade och gjorde vi så att Malmöforumet kunde genomföras på ett tryggt och säkert sätt. Erfarenheterna från Malmöforumet är värdefulla för hur vi framöver kommer att arbeta med insatser av den här omfattningen, säger Hanna.

För att förstärka Säkerhetspolisens operativa förmåga bistod Polismyndigheten med livvakter som tidigare arbetat på Säkerhetspolisen. Dessutom arbetade ett flertal svenska och norska livvakter sida vid sida med Säkerhetspolisens. Det var första gången norska livvakter medverkade, medan svenska livvakter medverkat en gång tidigare i samband med EU-toppmötet i Göteborg 2017.

– Säkerhetspolisen har ett nära samarbete med framför allt de nordiska säkerhetstjänsterna. Stödet förstärkte Säkerhetspolisens operativa förmåga under Malmöforumet, säger Hanna. ●

Personal från
Säkerhetspolisen
i samarbete med
polisen på plats
i Malmö.

Säkerhetspolisen 2021

Så fungerar internationellt polisiärt samarbete

Lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ger Säkerhetspolisen och Polismyndigheten möjlighet att samarbeta med utländska myndigheter. Lagen innebär exempelvis att Sverige, vid större evenemang och liknande viktiga händelser, får begära bistånd från myndigheter i andra länder. Sådant bistånd kan bestå av tjänstemän eller utrustning.

Huvuduppdrag skydda den svenska demokratin

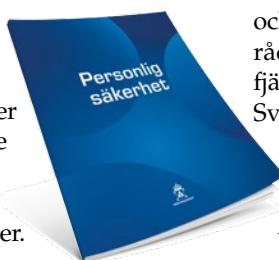
Den 11 september 2022 går svenska folket till valurnorna för att utse de representanter som under kommande fyra år ska leda Sverige på riks-, regional och kommunal nivå. Sällan blir Säkerhetspolisens huvuduppdrag, att skydda och **säkra framtiden för demokratin**, så tydligt som under ett valår.

Den svenska valrörelsen brukar ta verklig fart ett par månader före valdagen. Men för Säkerhetspolisen börjar valarbetet långt tidigare, ett arbete som omfattar Säkerhetspolisens samtliga verksamhetsområden.

I ett historiskt perspektiv tillhör det normalbilden att aktiviteten ökar under en valrörelse hos flera av de aktörer Säkerhetspolisen har i uppdraget att följa. Detta gäller såväl inom våldsbejakande extremism som aktiviteter från främmande makt.

Säkerhetspolisen samverkar intensivt med en lång rad myndigheter och institutioner under ett valår. Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för genomförandet av val och folkomröstningar, men även länsstyrelserna och kommunernas valnämnder har viktiga uppgifter. För trygghet och säkerhet i samband med valet har, utöver Säkerhetspolisen, även Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) viktiga roller.

Säkerhetspolisen ansvarar för personskyddet av den centrala statsledningen. Där ingår samtliga statsråd och riksdagsledamöter. Aktiviteter och offentliga framträden för dessa, såsom torgmöten, resor och politiska debatter ökar under en valrörelse. Vilket gör att även Säkerhetspolisens personskyddsarbete intensifieras.

Personlig säkerhet
går att ladda ner på
[sakerhetspolisen.se](#).

Vid större sammankomster såsom exempelvis valmöten ansvarar Säkerhetspolisen för det direkta skyddet av skyddspersoner i den centrala statsledningen. Polismyndigheten ansvarar för distansskyddet och för ordningsfrågor på gator och torg. Polismyndigheten ansvarar även för personskyddet av kommun- och regionpolitiker.

Många folkvalda utsätts för hot, trakasserier och hat i olika former. I Brottsförebyggande rådets senaste trygghetsrapport uppger var fjärde politiker (riksdag, region, kommun) i Sverige att de utsatts för detta under 2020.

Under ett valår finns en risk att denna typ av händelser ökar.

Säkerhetspolisen gav under 2021 ut en uppdaterad version av handboken Personlig säkerhet. Den ger konkreta råd till politiker om hur de ska tänka och agera när det kommer till säkerhetsfrågor. Handbokens exempel och råd behandlar såväl säkerhetsfrågor i vardagen som hur politiker kan utsättas för kartläggning av främmande makt.

Säkerhetspolisens uppdrag före, under och efter valet handlar om att skydda det mest skydds-värda. Arbetet omfattar bland annat att tillsammans med andra myndigheter bidra till att förtroendet för valsystemet och valprocessen upprätthålls. Det innebär att arbeta förebyg-

gande för att öka motståndskraften mot påverkansförsök, vilket bland annat handlar om att informera om hur hotet kan ta sig uttryck så att verksamheter har möjlighet att vidta adekvata skyddsåtgärder.

Det övergripande uppdraget är att arbeta för att valrörelsen kan genomföras under trygga och säkra former i enlighet med regeringsformens principer om fri åsiktssbildning och grundläggande fri- och rättigheter. ●

Nationell och internationell samverkan

Säkerhetspolisen har en omfattande samverkan såväl nationellt som internationellt. En stor del handlar om informations- och erfarenhetsutbyte. Det handlar också om att både bistå och få hjälp av samarbetspartners i olika utredningar eller insatser. Samverkan med andra aktörer och länder spänner över en rad olika områden och omfattar såväl utbyte av erfarenheter och information som operativa insatser. För Säkerhetspolisen är en väl utvecklad samverkan både nationellt och internationellt nödvändigt för att kunna möta det breddade hotet mot Sverige.

Nationell samverkan

I Sverige samverkar Säkerhetspolisen främst med underrättelsemyndigheter och brottsbekämpande organ, samt har annan myndighetsövergripande samverkan. Säkerhetspolisen samverkar också med dem som omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen, det vill säga myndigheter, kommuner och regioner samt vissa företag.

Polismyndigheten
utreder de flesta typer av brott. De arbetar också förebyggande för att förhindra nya brott.

Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must)
bedriver försvarsunderrättelseverksamhet och militär underrättelse- tjänst som syftar till att ge underlag som stöd för svensk utrikes-, säker- hets-, och försvarspolitik samt att kartlägga ytter- hot mot Sverige.

Migrationsverket
prövar ansökningar från personer som vill besöka, bo eller söka skydd i Sverige eller som vill bli svenska medborgare.

Försvarets radioanstalt (FRA)
arbetar med signalspaning och utgör en del av Sveriges underrättelsetjänst. De bidrar till att skydda Sverige och svenska intressen genom att ge information om viktiga utländska förhållanden av betydelse för svensk utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitik. FRA stärker informationssäkerheten hos samhällsviktig verksamhet.

Samverkansrådet mot terrorism
är ett samarbete mellan 15 myndigheter som syftar till att stärka Sveriges förmåga att motverka och hantera terrorism. Säkerhetspolisen är sammankallande i rådet, som i övrigt består av Ekobrottsmyndigheten, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Kriminalvården, Kustbevak- ningen, Migrationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Skatteverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, Totalförsvarets forskningsinstitut, Transportstyrelsen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
har ansvar för att stödja samhällets beredskap för olyckor, kriser och civilt försvar. Arbetet sker tillsammans med bland annat kommuner, regioner, myndigheter och organisationer.

Internationell samverkan

Händelser i utlandet kan få konsekvenser i Sverige och påverka den nationella hotbilden och säkerheten. Tillsammans med andra länder skyddar Säkerhetspolisen Sverige.

FN och EU

är viktiga internationella aktörer vars beslut och aktiviteter ofta har bärning på Säkerhetspolisens uppdrag, till exempel de tvångsåtgärder i form av sanktioner som dessa organ beslutar om. Säkerhetspolisens samverkan med andra länder har, utöver värdegemenskapen, sin grund i en rad konventioner och fördrag som Sverige undertecknat primärt inom ramen för EU och FN.

Counter-Terrorism Group (CTG)

består av alla EU-medlemsstater samt Norge, Schweiz och Storbritannien. Här driver Säkerhetspolisen multilaterala samarbeten mot terrorism.

Europol

är EU:s brottsbekämpande organ. Europols syfte är att hjälpa EU:s medlemsstater till ett effektivare samarbete för att förebygga och bekämpa organiserad transnationell brottslighet och terrorism. Säkerhetspolisen har en sambandsman på plats vid Europol.

Interpol

är världens största internationella polisorganisation, med 190 medlemsländer. Interpols uppdrag är att förebygga och bekämpa transnationell brottslighet och annan internationell brottslighet genom att möjliggöra och underlätta internationellt polissamarbete. Interpol har fem prioriterade brottskategorier, bland annat terrorism.

De nordiska ländernas och EU-ländernas säkerhetstjänster

har Säkerhetspolisen tätast samverkan med. Hoten kommer många gånger från aktörer utanför Sveriges gränser. Därför behöver vi information som finns hos våra samverkanspartners.

Myndighetsgemensam **samverkan**

För att förebygga och förhindra hot mot Sverige, och säkra
framtiden för demokratin, samverkar Säkerhetspolisen med andra myndigheter.
Bland annat ingår Säkerhetspolisen i Nationellt cybersäkerhetscenter och
i Nationellt centrum för terrorhotbedömning samt samverkar med
Polismyndigheten för att reducera våldsbejakande extremism.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT)

NCT bedömer det strategiska terrorhotet mot Sverige och svenska intressen i utlandet. Initialt var NCT en del av Samverkansrådet mot terrorism som består av 15 olika myndigheter, men är sedan 2009 en permanent arbetsgrupp med personal från Försvarets radioanstalt (FRA), Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) och Säkerhetspolisen. Medarbetarna i arbetsgruppen är anställda av sina respektive myndigheter och jobbar under en begränsad tid på NCT.

Konstellationen av myndigheter ger olika perspektiv som sedan lägger grunden för de strategiska bedömningarna av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen utomlands på kort och lång sikt. Även strategiska analyser av händelser, trender och omväärldsutveckling med koppling till terrorism som berör, eller kan komma att beröra, Sverige och svenska intressen tas fram. Bedömningarna delges delar av Regeringskansliet samt myndigheter som ingår i Samverkansrådet mot terrorism och syftar till att ge tidig förvarning om förändringar som kan påverka hotbilden mot Sverige och svenska intressen och som kan kräva åtgärder.

Samarbetet ger större möjligheter att ta tillvara den samlade kompetens som finns vid FRA, Must och Säkerhetspolisen, och syftar till att förbättra Sveriges förmåga att förebygga, avvärja, förhindra och hantera konsekvenserna av terrorangrepp mot Sverige och svenska intressen.

För att uppnå bästa effekt är alla medarbetare inom NCT samlokaliseraade, där chefskapet roterar mellan de tre myndigheterna. Genom att vara samlokaliseraade men samtidigt ha kvar en fot i sina respektive myndigheter har medarbetare inom NCT möjlighet att även dra nytta av kompetens inom sina egna myndigheter. Samtliga tre myndigheter som ingår i NCT styrs av sina respektive myndigheters regelverk. Arbetet utgår från en gemensam överenskommelse mellan FRA, Must och Säkerhetspolisen som reglerar och sätter ramarna för NCT:s verksamhet, där samverkan är en stark och central del i det arbete som bedrivs. NCT samverkar även internationellt med sina motsvarigheter i andra länder. ●

Samverkan för reducering av våldsbejakande extremism

Att minska extremisters handlingsutrymme och tillväxt är en del av Säkerhetspolisens uppdrag. Det är också grunden för det myndighetsgemensamma arbetet Redex, reduktion av våldsbejakande extremistmiljöer.

Tillsammans med Polismyndigheten har Säkerhetspolisen byggt upp ett tätt samarbete inom ramen för Redex, som finns representerat i alla sju polisregioner. Redex utgår från en samverkansmodell där de båda myndigheterna har ett fördjupat underrättelsesamarbete med ett gemensamt mål att minska antalet våldsbejakande extremister som Säkerhetspolisen följer. För att lopande följa och begränsa handlingsutrymmet för dessa tas gemensamma lägesbilder och åtgärdsplaner fram vid regionerna. Till grund för åtgärderna som sätts in ligger dels detaljerade regionala underrättelseuppgifter från Säkerhetspolisen, dels underrättelser som lopande samlas in i polisregionerna.

Samarbetet med Polismyndigheten sker efter en brittisk modell och syftar till att i ännu högre grad uppnå resultat genom tydlig samverkan. Samtliga åtgärder som syftar till att minska förmågan hos de individer som följs inom ramen för Redex koordineras av en operativ samordnare från Polismyndigheten. Det kan exempelvis handla om utredningsstöd eller kunskapsbörande insatser. Detta för att ge poliser ute i regionerna rätt förutsättningar i arbetet med att reducera extremistmiljöerna.

Samarbetet inom Redex är både långsiktigt och proaktivt arbete riktat mot individer som ingår i de våldsbejakande extremistmiljöerna. Genom samarbetet sätts fokus på det långsiktiga hot dessa individer utgör och vilka åtgärder som behöver vidtas för att reducera dem och deras handlingsutrymme. ●

Redex

Redex står för reduktion av våldsbejakande extremistmiljöer, och är ett tätt samarbete mellan Säkerhetspolisen och Polismyndigheten. Syftet är att gemensamt minska extremistmiljöernas handlingsutrymme och tillväxt. Redex tillkom 2019 efter en översyn av Riksrevisionen där det slogs fast att Säkerhetspolisen och Polismyndigheten behövde ett säkrare och mer strukturerat informations- och underrättelseutbyte kring extremistmiljöer.

Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) för ökad motståndskraft

Cyberangrepp sker dagligen mot Sverige och de blir allt mer avancerade. Metoder och verktyg för cyberangrepp utvecklas ständigt och hotaktörernas förutsättningar förändras i takt med teknikutvecklingen. Samtidigt har digitalisering, globalisering och den snabba teknikutvecklingen gjort samhället mer sårbart. De hot som Sverige står inför handlar bland annat om underrättelsehot från främmande makt och från kriminella som utsätter verksamheter för brott. Det kan ske genom exempelvis lösenordsattacker, e-postangrepp, nätfiske, skadlig kod eller angrepp mot mobila enheter. Effekterna av ett cyberangrepp kan få stora konsekvenser för samhällsviktiga funktioner och kritiska it-system, och de direkta och indirekta samhällskostnaderna för cyberangrepp beräknas till miljardbelopp.

Syftet med centret är att stärka Sveriges förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot riktade mot Sverige. Inom ramen för NCSC ska arbetet för att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp och andra it-incidenter koordineras. Centret ska också ge råd och stöd avseende hot, sårbarheter och risker. NCSC ska även utgöra en nationell samverkans- och informationsutbytesplattform mellan privata och offentliga aktörer inom cybersäkerhet.

Säkerhetspolisen har tillsammans med Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), i uppdrag att inrätta NCSC. En nära samverkan sker även med Försvarets materialverk (FMV), Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen (PTS). Myndigheterna bibehåller sina respektive ansvarsområden, uppgifter och förmågor på informations- och cybersäkerhetsområdet. De myndigheter som ingår i Nationellt cybersäkerhetscenter har samverkat i flera olika konstellationer och syften redan tidigare. Genom att samla allas förmågor i centret och samverka uppnås en starkare gemensam förmåga. Tillsammans kommer myndigheterna att bedriva en operativ verksamhet med en och samma målsättning. För bästa möjliga effekt kommer personal från samverkansmyndigheterna att vara samlokalisrade. ●

En digital brevbärare med världen som arbetsplats

Säkerhetspolisen är beroende av information och samverkan. Varje år tar Säkerhetspolisen hand om tiotusentals meddelanden från och till andra säkerhets- och underrättelsetjänster.

En av de som hanterar och ser till att alla meddelanden hamnar rätt är Magnus. – All den information vi får bidrar till att skydda Sverige. Genom mitt jobb får jag en övergripande koll på händelser i omvälden, men även på Säkerhetspolisens verksamhet. Varje dag hanterar jag och mina kollegor hundratals meddelanden och säkerställer att flödet av information fungerar som det ska. Om vår del i kugghjulet stannar blir det tvärstopp i informationsflödet, vilket innebär att vi jobbar dygnet runt, året om, säger Magnus.

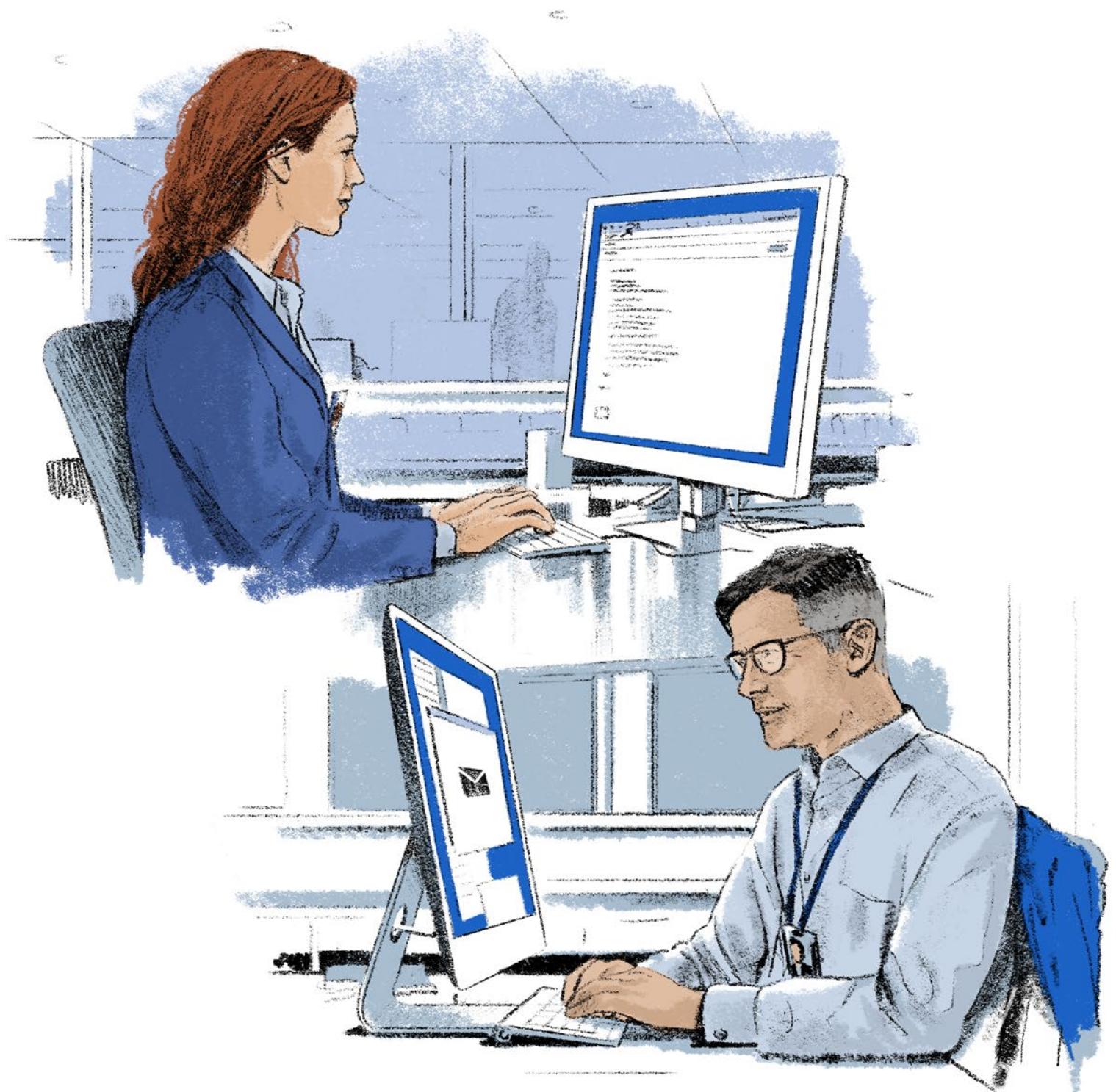
Som sambandsoperatör är det Magnus uppgift att säkerställa att alla meddelanden som skickas in till Säkerhetspolisen både prioriteras och bedöms.

– I mitt jobb är jag en kombination av digital brevbärare och tekniker. Med tanke på att det är stora mängder information som ska hanteras är det viktigt att en första prioritering görs och att vi säkerställer att rätt information når rätt del av verksamheten.

Arbetet innebär även att samverkansoperatörer är involverade vid planerade händelser som berör Sverige eller när något har inträffat utomlands.

För att säkerställa att informationsflödet fungerar till och från Sverige och andra samverkande tjänster jobbar Magnus och hans kollegor tätt ihop med både Säkerhetspolisens sambandsmän och översättare, samt har ett brett samarbete över verksamhetsområdena inom Säkerhetspolisen. De har även kontakt med internationella partners.

– Den internationella dimensionen gör sig påmind inom i stort sett varje ansvarsområde. Det är angeläget för Sveriges säkerhet att Säkerhetspolisen får information och tips från andra tjänster, och vi

Varje dag hanterar sambandsoperatörer vid Säkerhetspolisen hundratals meddelanden mellan Säkerhetspolisen och andra säkerhets- och underrättelsetjänster och säkerställer att flödet av information fungerar som det ska.

har märkt av ett ökat tryck på oss sambandsoperatörer de senaste åren.

Magnus har jobbat i över tio år på Säkerhetspolisen och han beskriver sitt jobb som en kugge i arbetet med att skydda Sverige.

– Informationen vi distribuerar varje dag är oerhört viktig, vi är ett nav. Att jag blivit kvar så länge är en kombination av spännande arbetsuppgifter där jag ser mycket av vad som händer, inte bara i Sverige, utan i världen, och att den ena dagen inte är den andra lik. ●

Säkerhetspolisens känselspröt ute i landet

För att kunna verka i hela Sverige har Säkerhetspolisen utöver huvudkontoret i Solna sex regionala kontor. Ett stort fokus vid de regionala kontoren ligger på samverkan och att skapa förutsättningar för att minska hoten mot Sverige.

- Vi arbetar på uppdrag av Säkerhetspolisens samtliga verksamhetsområden. För medarbetarna ute i landet innebär det ett skiftat fokus från att i första hand ha jobbat med underrättelseinhämtning till att även jobba mer med hotreducerande verksamhet och säkerhetsskydd, säger Thomas, chef för den regionala verksamheten på Säkerhetspolisen.

Att arbeta reducerande, det vill säga förebyggande, för att minska hoten mot Sverige, innebär en mängd olika arbetsuppgifter ute i regionerna. En betydande del av regionernas arbete består av hotreducerande åtgärder i avsikt att begränsa olika aktörers förmåga.

– Vårt hotreducerande arbete sker till stor del i samverkan med andra myndigheter, i första hand med Polismyndigheten. Vi genomför operativa uppdrag tillsammans med medarbetare från huvudkontoret men även självständigt. Det kan handla om myndighetsinhämtning eller hotreducerande samtal, och att genomföra tvångsåtgärder som exempelvis husrannsakan. Genom vår regionala placering når Säkerhetspolisen ut i hela landet, säger Thomas.

Ett viktigt steg för att motverka de hot som Sverige står inför är att minska sårbarheter i samhället. Här har den regionala verksamheten en viktig roll.

För att kunna skydda det mest skyddsvärda samverkar Säkerhetspolisens medarbetare i regionerna med olika institutioner i syfte att inhämta information

och minska utrymmet för olika aktörer. Säkerhetspolisen arbetar även med vägledning och föreläsningar inom ramen för Säkerhetspolisens säkerhetsskyddsarbete gentemot samhällsviktiga sektorer.

Samverkan med olika myndigheter, institutioner och organisationer ute i landet är nyckeln till framgång för den regionala verksamheten. Den organiserade samverkan sker i första hand med Polismyndigheten, och den har fördjupats de senaste åren.

– Framför allt märks det inom arbetet med att reducera extremistmiljöer, som sker i nära samarbete med Polismyndigheten (läs mer på sidan 57). Medarbetare i regionerna sitter även med i viktiga samverkansforum tillsammans med Polismyndigheten. Samarbetet innebär att vi har en gemensam lägesbild och ett gemensamt mål att tillsammans minska hoten mot Sverige.

Förutom att samverka med Polismyndigheten samarbetar den regionala verksamheten även med ett flertal andra myndigheter.

– Vi är Säkerhetspolisens känselspröt runt om i landet, och förutom att vara i kontakt och samverka med myndigheter är vi även i kontakt med både företag och privatpersoner som hör av sig till oss. Vi har både en lokal och regional förankring. Det är viktigt för Sverige att det är lätt att nå Säkerhetspolisen och få en dialog med oss, säger Thomas. ●

Tillsammans mot hoten

Nya hot. Förändrade hot. En mer komplex hotbild. Cheferna för FRA, Must och Säkerhetspolisen företräder den samlade säkerhets- och underrättelsekompetensen i Sverige. Genom ett både strategiskt och operativt samarbete förhindrar och avvärjer de varje dag hot mot Sverige.

- 1** Hotbilden mot Sverige har förändrats, hur har det påverkat samarbetet mellan FRA, Must och Säkerhetspolisen?
- 2** Vilken betydelse har samarbetet mellan FRA, Must och Säkerhetspolisen för Sveriges säkerhet?
- 3** Hur behöver samarbetet utvecklas framåt?

Björn Lyrvall, generaldirektör FRA

- 1 Eftersom hoten mot Sverige blir allt mer komplexa ökar behoven av underrättelser och rapportering. Det ställer allt större krav på ett djupt och nära samarbete mellan våra tre organisationer.
- 2 Vi är starkare tillsammans och vi bidrar på olika sätt till skyddet av Sverige med våra olika expertområden. Både signalspaningen och cyberexpertisen är avgörande delar i detta.
- 3 Under åren som kommer ser jag att vi behöver fortsätta fördjupa vårt samarbete mellan myndigheterna. Hoten finns både i den digitala och i den fysiska världen och ser inte ut att minska, tvärtom.

Charlotte von Essen, säkerhetspolischef

- 1 Så som hotbilden ser ut i dag har ingen verksamhet möjlighet att hantera den på egen hand. För FRA, Must och Säkerhetspolisen innebär det att vi ständigt måste utveckla och förbättra vårt redan i dag goda samarbete. Vi behöver göra mer tillsammans.
- 2 Medarbetarna i våra verksamheter har unik kunskap om hotet mot Sverige. Att vi arbetar nära, utbyter kunskap och information både mellan chefer och medarbetare är avgörande för ett säkrare Sverige.
- 3 Vi behöver fortsätta att identifiera, analysera och hantera hotet på daglig basis och säkerställa att vi har förutsättningar för samverkan. I det arbetet behöver vi ta stöd av den tekniska utvecklingen.

Lena Hallin, chef Must

- 1 Hotbilden mot Sverige är breddad och allt mer komplex. Till exempel kommer de yttersta hoten mot oss allt oftare till uttryck även i vår inre säkerhet. Den ställer därmed allt högre krav på oss att samarbeta så sömlöst som möjligt.
- 2 Samarbetet mellan oss är kärnan i det svenska underrättelse- och säkerhetssamhället. Vi kan bara möta hotbilden genom att foga samman våra olika och unika kompetenser, utifrån våra olika uppdrag.
- 3 A och O är att snabbt, strukturerat och ömsesidigt kunna ge och ta emot information. Där kan vi bli ännu bättre, bland annat med hjälp av ny teknik.

Långsiktighet i arbetet

viktigt för Säkerhetspolisen

Konkurrensen och motsättningarna mellan stormakterna har ökat. När den rådande världsordningen försvagas och **hotbilden mot Sverige** blir allt mer **komplex** ställer det förändrade krav på Säkerhetspolisens förmåga.

Det konstaterar biträdande säkerhetspolischef Magnus Kruhlind.

Sedan oktober 2021 är Magnus Kruhlind biträdande säkerhetspolischef. Han har arbetat på Säkerhetspolisen i över 30 år och under hans tid vid myndigheten har uppdraget liksom myndigheten förändrats.

– Hotet mot Sverige är breddat och hotbilden är mer komplex. Främmande makt riktar i allt större omfattning intresset mot såväl civila som militära mål och den pågående totalförsvarsuppbryggnaden innebär förändringar i vad som är skyddsvärt. Samtidigt har hotet från våldsbejakande extremism förändrats. Allt detta ställer krav på både Säkerhetspolisen och övriga samhället, säger Magnus Kruhlind.

1989, året då Magnus Kruhlind började som livvakt på Säkerhetspolisen, var ett år då World Wide Web (www) introducerades, men även ett år med stora politiska förändringar i form av Berlinmurens fall och omvälvningar i Östeuropa, samt avspänning mellan stormaktsblocken. Sedan dess har mycket hänt med en förändrad omvärld som medfört nya och bredare hot, och en digitalisering som både skapar möjligheter och sårbarheter. Med avstamp i denna föränderliga omvärld har Magnus Kruhlind verkat i en lång rad uppdrag för Säkerhetspolisen både regionalt, nationellt och internationellt.

– När jag började på Säkerhetspolisen var det en sluten organisation där det mesta var hemligt. Genom att

på ett balanserat sätt bli mer öppna ökar vi vårt förtroende och vi ökar också förutsättningarna att reducera hot och sårbarheter och skydda det mest skyddsvärda när vi samarbetar med andra. Men uppfattningen om att vi är hemliga och dolda kommer nog alltid att finnas kvar i viss mån, givet vårt uppdrag.

Säkerhetspolisen är en säkerhetstjänst och en polismyndighet vars uppdrag handlar om att det som inte får hända inte heller händer. I takt med att Säkerhetspolisen ser en återgång till ett säkerhetsläge med en global

maktkamp med nya spelare och nya hot trycker Magnus Kruhlind på vikten av att ha långsiktighet i arbetet.

– Jag har under min tid på myndigheten sett hur mycket går i cykler. För att nå en förflyttning i vårt samhälle kräver det att vi agerar både långsiktigt och förebyggande, och ser till helheten.

gande, och ser till helheten. Det är viktigt i vårt underhållningsuppdrag, för säkerhetsskyddet och för totalförsvaret, det vill säga för ett säkert och robust Sverige.

För att kunna reducera hot och sårbarheter lyfter Magnus Kruhlind också vikten av samarbete.

– Det internationella samarbetet har blivit allt viktigare, bland annat eftersom informationsflödet i digitaliseringens spår har ökat enormt och för att brottsligheten inte känner några gränser. Samtidigt är

Magnus Krumlinde

är polis i grunden. Han började på Säkerhetspolisen 1989 och har under sin tid på myndigheten bland annat arbetat som livvakt, som sambandsman samt innehåft ett flertal olika chefspositioner.

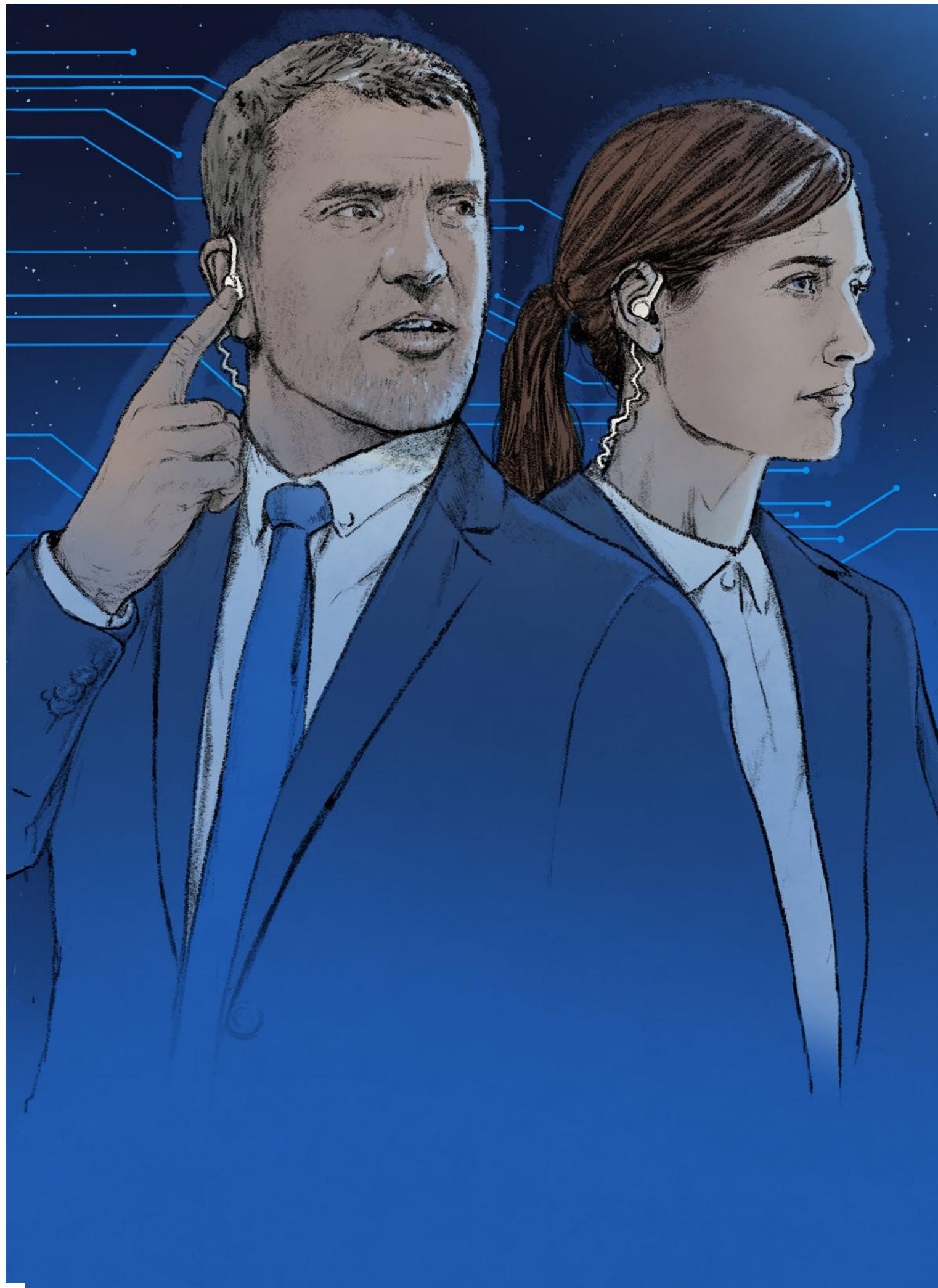
Han kommer senast från rollen som avdelningschef. Sedan 1 oktober 2021 är han biträdande säkerhetspolischef.

det viktigt att vi har en regional närvaro, speciellt i en tid när Sveriges totalförvar byggs upp på nytt.

Sitt eget uppdrag som biträdande säkerhetspolischef beskriver Magnus Krumlinde som spännande och utmanande, där medarbetarna spelar en stor roll.

– Jag brinner för uppdraget, och att vara en del av

att skydda demokratin och det demokratiska samhället. För att vi ska kunna lösa vårt uppdrag på bästa sätt kräver det att vi kan ta tillvara den breda och djupa kunskap och kompetens som finns bland våra medarbetare samt att vi kan säkerställa kompetensförsörjningen framöver. ●

Om Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen motverkar brott mot Sveriges säkerhet, bekämpar terrorism samt skyddar den centrala statsledningen. Säkerhetspolisen arbetar långsiktigt och målmedvetet, allt för att det som inte får hända inte heller händer.

Säkerhetspolisen i korthet

Säkerhetspolisen arbetar förebyggande och avvärjer hot mot Sveriges säkerhet och mot medborgarnas fri- och rättigheter. Säkerhetspolisen är en säkerhetstjänst med ett nationellt uppdrag som polismyndighet med uppgift att säkra framtiden för demokratin. En säkerhetstjänst arbetar för att höja säkerhetsnivån i det egna landet. Detta görs dels genom att avslöja och förebygga säkerhetshot som riktas mot landet och dess skyddsvärda verksamheter, dels genom att reducera sårbarheter i dessa verksamheter. I sitt uppdrag motverkar Säkerhetspolisen brott mot Sveriges säkerhet, bekämpar terrorism och skyddar den centrala statsledningen.

Styrning

Säkerhetspolisen lyder under regeringen och leds av säkerhetspolischefen, som har det högsta ansvaret för verksamheten. Myndigheten styrs bland annat genom en instruktion och ett regleringsbrev där mål och uppdrag preciseras. Regleringsbrevet är sekretessbelagt och förnyas varje år. Säkerhetspolisen styrs även av olika förfatningar, till exempel polislagen. Det som skiljer Säkerhetspolisen från andra myndigheter är att de flesta av de styrande, planerande och avrapporteraende dokumenten är sekretessbelagda med hänsyn till Sveriges säkerhet. Säkerhetspolisen ska följa händelseutvecklingen i omvärlden och snabbt kunna anpassa verksamheten utifrån vad som sker.

Hot, avsikt och förmåga

Säkerhetspolisen följer noga utvecklingen i Sverige och i omvärlden och analyserar hot som riktas mot vårt land och svenska intressen. För att kunna skydda Sverige och demokratin måste hot och sårbarheter identifieras och bedömas. Ett hot uppstår när en person, organisation eller främmande makt har avsikt och förmåga att utföra en brottslig handling, exempelvis ett terroristattentat eller spionage. Avsikt och förmåga kan förändras över tid och Säkerhetspolisens bedömningar och åtgärder anpassas efter det aktuella läget.

Register

Enligt lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter får Säkerhetspolisen behandla personuppgifter om det behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott mot Sveriges säkerhet. Personuppgifter får också behandlas då en person söker en säkerhetsklassad tjänst. Då kontrolleras uppgifter bland annat mot belastningsregistret. Säkerhetspolisen får inte registrera uppgifter om en person enbart på grund av personens etniska ursprung, politiska åsikter, religion, hälsa eller sexuella läggning.

Sekretess

Säkerhetspolisen försöker, så långt det går, att vara öppen med vad som görs och de slutsatser som dras. Av operativa skäl eller av hänsyn till Sveriges säkerhet är det ofta inte möjligt. Arbetsmetoder får inte röjas och källor måste skyddas. När det till exempel pågår en förundersökning får Säkerhetspolisen, precis som Polismyndigheten, överläta till förundersökningsledaren att ta ställning till vad som omfattas av förundersökningssekretess. Sekretessen finns för att arbetet i en utredning inte ska försvåras eller förstöras.

Insyn

Säkerhetspolisen granskas bland annat av:

- De organ som kontrollerar den statliga förvaltningen, till exempel Justitieombudsmannen och Justitiekanslern.
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, SIN. Myndigheten SIN gör bland annat inspektioner för att kontrollera hur Säkerhetspolisen behandlar personuppgifter och kontrollerar på begäran av enskilda hur hemliga tvångsmedel har använts.
- Säkerhetspolisens insynsråd, som har till uppgift att utöva medborgerlig insyn. Rådets medlemmar utses av regeringen och representerar samtliga riksdagspartier. De följer verksamheten och kan ge råd och förslag till myndighetschefen.

Underrättelsearbete

Säkerhetspolisens underrättelsearbete sker både nationellt och internationellt. Det är en del i Säkerhetspolisens arbete med att förebygga och avslöja brott inom bland annat verksamhetsområdena kontraspionage, kontraterrorism och författningsskydd.

Nationell inhämtning av information sker bland annat genom spaning, personkällor, förhör samt kontakter med andra myndigheter och organisationer.

Internationellt sker ofta inhämtning av uppgifter som är väsentliga för myndighetens uppdrag genom samverkan med andra säkerhets- och underrättelsejärnster.

När informationen har bearbetats, utretts, analyserats och slutsatser dragits, behandlas dessa vidare inom Säkerhetspolisen. Olika åtgärder kan sedan följa, till exempel kan en förundersökning inledas och bedrivas av Säkerhetspolisen eller av åklagare. Även regeringen, andra myndigheter och organisationer kan få information, för att kunna vidta åtgärder inom sina områden. Det kan till exempel vara att inleda en rättsprocess, förklara en utländsk diplomat icke önskvärd (persona non grata) i Sverige eller förbättra skyddet i något avseende. ●

Underrättelsearbete består av:

Säkerhetspolisen finns i hela Sverige

Säkerhetspolisen har ett nationellt uppdrag och ska ha förmåga att bedriva verksamhet över hela landet. Därför bedrivs Säkerhetspolisens verksamhet från sex regionalt placerade kontor samt från huvudkontoret i Solna. Den regionala verksamheten arbetar med Säkerhetspolisens samtliga verksamhetsområden, vilket innebär arbete med frågor och ärenden kopplade till kontraspionage, kontraterrorism, säkerhetsskydd, författningsskydd och till viss del personskydd. Den regionala verksamheten arbetar aktivt med att minska sårbarheterna i samhället på regional nivå. En stor del av arbetet innebär samverkan med andra myndigheter, i första hand med Polismyndigheten. Även säkerhetsskyddsupplysning och rådgivning genomförs, liksom deltagande i arbetet med att skydda den centrala statsledningen. Den regionala verksamheten är ett stöd till och bidrar i myndighetens operativa verksamhet utifrån sina regionala perspektiv. ●

1 Sektion Nord i Umeå:
Jämtlands, Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län.

2 Sektion Bergslagen i Örebro:
Dalarnas, Värmlands och Örebro län.

3 Sektion Mitt i Uppsala:
Gävleborgs, Uppsala och Västmanlands län.

4 Sektion Väst i Göteborg:
Hallands och Västra Götalands län.

5 Sektion Öst i Linköping:
Jönköpings, Södermanlands och Östergötlands län.

6 Sektion Syd i Malmö:
Blekinge, Kalmar, Kronobergs och Skåne län.

Huvudkontor: Solna
Säkerhetspolisens huvudkontor ansvarar för Stockholm och Gotland.

Säkerhetspolisens verksamhetsområden och uppdrag

Säkerhetspolisen har fem verksamhetsområden. Det är kontraterrorism, författningsskydd, kontraspionage, säkerhetsskydd och personskydd. Utöver dessa ingår uppdragen icke-spridning och utlänningsärenden.

Personskydd

Säkerhetspolisen ansvarar för säkerheten kring den centrala statsledningen. Personskyddet handlar till stor del om förebyggande arbete för att skyddspersonerna ska kunna genomföra sitt uppdrag tryggt och säkert.

Den centrala statsledningen består av statschefen, tronföljaren, talmannen, riksdagsledamöterna, statsministern, statsråden, statssekreterarna och kabinettssekreteraren. Utöver ansvar för dem har personskyddet också ansvar för andra länders beskickningsmedlemmar och deltagare vid statsbesök och liknande händelser. I enskilda fall kan Säkerhetspolisen fatta beslut om personskydd även för andra funktioner.

Dimensionerat skydd Skyddsåtgärder som Säkerhetspolisen vidtar ska förebygga, förhindra och försvåra ett angrepp. Skyddet kring en skyddsperson utformas och dimensioneras utifrån lopande bedömningar. Där bedöms skyddsvärde, hotbild och sårbarheter hos skyddspersonen.

- Skyddsvärdet beskriver hur allvarliga konsekvenserna skulle bli för Sverige om funktionen inte skulle kunna utföra sitt uppdrag. Det kan till exempel handla om hur viktig funktionen

är för det demokratiska systemets förmåga att fungera, men också om funktionens symbolvärde.

- Hotbilden är en samlad bedömning av de konkreta och potentiella hoten mot en skyddsperson. Ett hot utgörs i det här sammanhanget av en aktörs avsikt och förmåga att utföra ett angrepp mot skyddspersonen, oavsett om det sker fysiskt eller på annat sätt. För särskilt skyddsvärda funktioner tillämpar Säkerhetspolisen en dimensionerande hotbeskrivning. Den beskriver en viss antagen förmåga som skyddet ska motstå och ska kunna stå sig över tid.

- Sårbarheter är egenskaper hos eller aspekter kring en skyddsperson som kan utnyttjas av en aktör med avsikt och förmåga att realisera ett hot mot skyddspersonen.

Liwakter Liwaktsskydd är den mest omfattande typen av skydd som en skyddsperson kan ha och det används alltid i kombination med andra skyddsåtgärder.

En liwakt arbetar i första hand med att förebygga och förhindra att skyddspersonen utsätts för våld eller hot om våld. I liwaktens uppdrag ingår även att avvärja fysiska angrepp. Alla liwakter vid Säkerhetspolisen är poliser. ●

Kontraterrorism

Säkerheitspolisens uppdrag är att förebygga och förhindra terroristbrott. Det kan röra sig om attentat och finansiering av, utbildning i, rekrytering och uppmötning till samt samrör med en terroristorganisation.

Terrorbrott kan allvarligt skada Sverige som stat och skrämma befolkningen, men det kan även handla om att skada en annan stat eller en mellanstatlig organisation.

Förebyggande arbete För att Säkerheitspolisen ska kunna ligga steget före och förebygga och förhindra attentat och andra terrorrelaterade brott behövs information. Det kräver i sin tur ett gediget och effektivt inriktat underrättelsearbete där information hämtas från olika källor; till exempel från allmänheten, fysisk och teknisk spaning samt från nationella och internationella partners.

Samarbete Säkerheitspolisen samverkar med andra myndigheter i Sverige, bland annat genom Samverkansrådet mot terrorism, ett samarbete mellan 15 myndigheter; som syftar till att stärka Sveriges förmåga att motverka och hantera terrorism. Genom det nationella myndighetsgemensamma samarbetet begränsas också våldsbejakande extremisters förmåga att begå andra brott i Sverige. Det handlar om både straffrättsliga och administrativa åtgärder samt åtgärder för att minska de sårbarheter i samhället som utnyttjas av våldsbejakande extremister. Vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) görs strategiska bedömningar av terrorhotet mot Sverige och svenska intressen på kort och lång sikt. Terrorister rör sig över nationsgränser och står i kontakt med varandra genom bland annat sociala medier och digitala plattformar. Därför bedriver Säkerheitspolisen ett omfattande internationellt samarbete i syfte att förebygga och förhindra terrorism i Sverige och globalt. ●

Författnings skydd

Säkerheitspolisen förebygger och förhindrar brott som begås i syfte att ändra samhällsordningen. Det handlar om våld, hot eller tvång som hotar samhällets funktionalitet och som riktar mot den centrala statsledningen eller andra viktiga samhällsintressen.

Säkerheitspolisens uppdrag gäller både attentat, andra grova våldsbrott och brott som begås systematiskt för att påverka våra förtroendevalda eller myndighetsföreträdare med anledning av den funktion de har i samhället.

Bred samverkan Säkerheitspolisen delar med sig av kunskap till andra myndigheter och samhällsaktörer för att de tidigt ska kunna upptäcka och reagera på olika företeelser som indikerar en avsikt att begå brott. Samverkan sker bland annat med Polismyndigheten. Säkerheitspolisen samarbetar även internationellt för att motverka hotet från våldsbejakande extremister, som inte sällan är både digitala och gränsöverskridande.

Våldsbejakande extremism Våldsbejakande extremism grundar sig på individers avsikt och förmåga att begå brott för

att ändra samhällsordningen. Säkerheitspolisen gör löpande bedömningar av våldsbejakande extremism och olika företeelser som kan påverka hotbilden. Målet är att på kort sikt förhindra terroristattentat och andra grova våldsbrott och på lång sikt minska den våldsbejakande extremisms tillväxt, handlingsutrymme och förmåga att underblåsa hotet mot Sverige.

En del av den våldsbejakande extremismen bedrivs i organiserad form, det vill säga av organisationer eller från välkända plattformar. En stor del av den våldsbejakande extremismen kan härledas till enskilda individer som hålls samman av ett gemensamt synsätt kring vad i samhället som behöver "åtgärdas" och på vilket sätt.

Det kan också handla om verksamhet som utförs för att undergräva förtroendet för samhällsföreträdare eller polarisera samhället för att framhäva en tes eller en bild av det som uppfattas vara problemen i samhället för att vinna sympatier och anhängare. På så vis bidrar det till ett synsätt som går ut på att ersätta den nuvarande samhällsordningen med en som baseras på exempelvis trosuppfattning eller en föreställning om att människor kan delas in i olika raser. ●

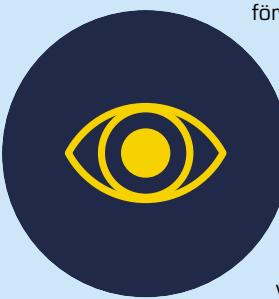

Kontraspionage

Kontraspionage innebär att förebygga och avslöja spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet. Denna kan rikta sig mot Sverige och svenska intressen utomlands samt mot utländska intressen i landet och mot flyktingar.

Säkerhetspolisen inhämtar aktivt underrättelser för att analysera och motverka utländskt spioneri och säkerhetshotande verksamhet. Eftersom spioneri är olagligt och skadar Sverige försöker främmande makt med olika metoder hålla sin verksamhet dold för Säkerhetspolisen. Ett flertal länder bedriver olika former av spioneri mot Sverige för att få tillgång till information och teknologi.

Förebyggande arbete För att motverka spioneri bedriver Säkerhetspolisen kontraspionage. Säkerhetspolisens uppgift som nationell säkerhetstjänst är att förhindra och motverka att brott mot Sveriges säkerhet begås. Säkerhetspolisen genomför också säkerhetshöjande åtgärder för att minska sårbarheter i skyddsvärda verksamheter genom att identifiera verksamheter i det svenska samhället som skulle kunna vara föremål för intresse från andra länders underrättelsetjänster. Genom att informera och föreläsa för personer som arbetar i skydds-

värda verksamheter om underrättelsehotet, värvningsförsök och cybersäkerhet stärks skyddet av Sveriges säkerhet.

Samarbete I arbetet med att förhindra och avslöja spioneri, olovlig underrättelseverksamhet och flyktionsspionage samarbetar Säkerhetspolisen med ett flertal myndigheter och organisationer, både i Sverige och utomlands. Inom ramen för underrättelsearbetet har Säkerhetspolisen ett nära samarbete med det övriga polisväsendet och de fyra försvarsunderrättelsemyndigheterna Militära underrättelse- och säkerhetsstjärnsten (Must), Försvararets radioanstalt (FRA), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och Försvarets materielverk (FMV). Internationellt samarbetar Säkerhetspolisen främst med andra säkerhets- och underrättelsetjänster världen över. För att underlätta samarbetet finns sambandsmän stationerade utomlands.

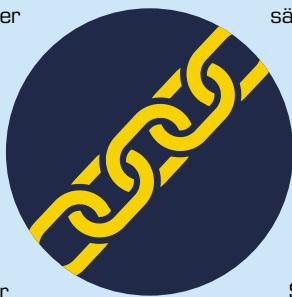
Främmande makts metoder är öppna källor, signalspaning, och cyberspionage mot skyddsvärda verksamheter i syfte att stjäla information eller att förbereda sabotage, flyg- och satellitspaning, traditionell personbaserad inhämtning, påverkansoperationer och strategiska uppköp. ●

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd handlar om att skydda säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota Sveriges säkerhet. Arbetet med säkerhetsskydd är förebyggande och långsiktigt.

Säkerhetspolisen är sammordnande tillsynsmyndighet, tillsammans med Försvarsmakten. Övriga tillsynsmyndigheter har tillsynsansvar för kommuner, regioner och enskilda verksamhetsutövare. Säkerhetspolisens kontroller är främst inriktade på verksamheter där konsekvenserna av en antagonistisk handling eller röjande av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter skulle vara allvarligt för Sverige som nation. Säkerhetspolisen utför också registerkontroller efter begäran från andra myndigheter, från kommuner och regioner, samt lämnar vägledning för att förbättra säkerhetsskyddet hos de verksamheter som står under Säkerhetspolisens tillsyn.

Samråd Vid vissa typer av händelser är de verksamheter som omfattas av säkerhetsskyddslagen skyldiga att samråda med sin tillsynsmyndighet, i vissa fall Säkerhetspolisen.

Säkerhetsskyddsanalys Myndigheter och privata aktörer som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska utreda behovet av säkerhetsskydd och dokumentera det i en säkerhetsskyddsanalys. Analysen ska ge svar på vad som ska skyddas, mot vad och på vilket sätt.

De säkerhetsskyddsåtgärder som identifieras i säkerhetsskyddsanalysen delas in i tre områden: informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet.

Anmälan vid säkerhetshotande händelser och verksamhet

Vid vissa typer av incidenter är de verksamheter som omfattas av säkerhetsskyddslagen skyldiga att skyndsamt göra en anmälan till Säkerhetspolisen. Anmälan görs i två steg.

Anmälningsplikten gäller om:

- En säkerhetsskyddsklassificerad uppgift otillåtet kan ha röjts.
- Det har inträffat it-incidenter i informationssystem som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet.
- Verksamhetsutövaren får kännedom eller misstanke om någon annan allvarlig säkerhetshotande verksamhet. ●

Utlänningssärenden

I Säkerhetspolisens uppdrag ingår att förhindra att personer som är eller kan bli ett säkerhetshot mot Sverige uppehåller eller etablerar sig i landet. Säkerhetspolisen har ett nära samarbete med Migrationsverket i processen kring ärenden som gäller uppehållstillstånd och medborgarskap.

Remissinstans Säkerhetspolisen är remissinstans till Migrationsverket i utlänningssärenden. Det innebär att Migrationsverket skickar en förfrågan till Säkerhetspolisen. Utifrån den gör Säkerhetspolisen en bedömning av om personen i fråga kan utgöra ett säkerhetshot, för att sedan lämna ett yttrande till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen bedömer att personen utgör ett säkerhetshot lämnas en så kallad erinran. Det är sedan Migrationsverket som fattar beslut i ärendet. Om Migrationsverket beslutar att avslå ansökan har den sökande rätten att överklaga beslutet. Om Säkerhetspolisen lämnat en erinran blir Säkerhetspolisen part i en överklagandeprocess.

Lagen om särskild utlänningkontroll (LSU) Om en person bedöms utgöra ett så kallat kvalificerat säkerhetshot

får Säkerhetspolisen ansöka hos Migrationsverket om att personen ska utvisas enligt LSU. I samband med ansökan kan personen tas i förvar. Migrationsverket handlägger ansökan om utvisning och beslut om förvar. I samband med det får personen i fråga och Säkerhetspolisen möjlighet att yttra sig. Utvisningsbeslut kan överklagas till regeringen. Innan regeringen fattar beslut ska Migrationsöverdomstolen yttra sig.

Arbetet med utlänningssärenden styrs av tre lagar:

Lagen om svenskt medborgarskap, Lagen om särskild utlänningkontroll och Utlänningsslagen.

Vad är ett säkerhetshot? Säkerhetspolisen bedömer om en person anses ha kopplingar till terrorism eller olovlig underrättelseverksamhet i form av spionage. Om personen riskerar att förföljas, utsättas för tortyr eller utomrättsliga straff i sitt hemland får utvisning inte genomföras. Om det finns sådana verkställighetshinder kan personen åläggas anmälningsplikt. Insatser mot personer som inte kan utvisas anpassas för att på så sätt försvåra för dem att bedriva säkerhetshotande verksamhet. Om förutsättningarna ändras kan utvisningen genomföras i ett senare skede. ●

Icke-spridning

Varje år anskaffas produkter och spetskompetens illegalt i Sverige för att sedan föras över till andra länder massförstörelsevapenprogram. Säkerhetspolisens uppdrag är att motverka att det sker.

Uppdrag I Säkerhetspolisens uppdrag ingår även att förhindra att icke-statliga aktörer kommer över kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära ämnen.

Vad gör Sverige attraktivt? Sverige är attraktivt för länder som vill framställa massförstörelsevapen. Bland annat för att vi har en hög teknologisk nivå inom civil och militär industri, och har ett öppet forskningsklimat, vilket gynnar och bidrar till att Sverige ligger långt fram i utvecklingen. Bland de stater som misstänks ha massförstörelsevapenprogram, behöver flertalet kunskap från högre forskning utanför det egna landet. Från Sverige försöker länder anskaffa produkter och kunskap för såväl tillverkning som utveckling.

Målet är att förhindra att svenska företag och lärosäten medvetet eller omedvetet bidrar till andra länder massförstörelsevapenprogram, och att förhindra anskaffningsförsök.

Hur förhindras brotten? Möjligheterna för Säkerhetspolisen, andra rättsvårdande myndigheter och exportkontrollmyndigheter att upptäcka denna kriminalitet kräver ett intensivt underrättelsearbete, delgivning av information och tätt samarbete. I syfte att förebygga spridning av massförstörelsevapen besöker Säkerhetspolisen företag, mässor, branschorganisationer och lärosäten för att minska risken att dessa blir inblandade i anskaffning till program för massförstörelsevapen. Ibland sker besöken tillsammans med Inspektionen för strategiska produkter.

Samarbete Säkerhetspolisen samarbetar i icke-spridningsfrågor med andra myndigheter som Försvarsmakten, Inspektionen för strategiska produkter, Strålsäkerhetsmyndigheten, Totalförsvarets forskningsinstitut och Tullverket. Säkerhetspolisen deltar även i det internationella arbetet för att förhindra att kunskap eller produkter förs ut från eller via Sverige.

Massförstörelsevapen avser kärnvapen, biologiska och kemiska vapen samt vapenbärare, som till exempel ballistiska robotar och kryssningsrobotar. ●

Året som gått

2021

11 januari

Två personer döms i Gävle tingsrätt till fängelse för mordförsök och medhjälp till mordförsök. Säkerhetspolisen har bedrivit förundersökningen, under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål, då brottet misstänks vara sanktionerat av regimen i ett annat land. Själva mordförsöket går att läsa mer om i Säkerhetspolisen 2020.

11 januari

Säkerhetspolisen bedömer att cyberspionage blir allt viktigare för andra stater. De utnyttjar brister i svenska säkerhetsskydd och använder allt oftare cyberspionage för att inhämta information och bedriva säkerhetshotande verksamhet i Sverige.

28 januari

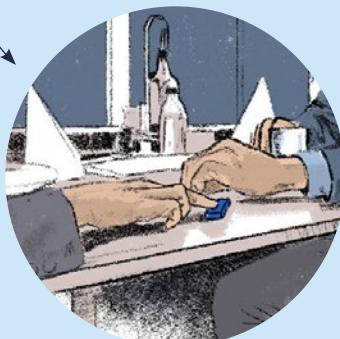
Två personer döms i Nacka tingsrätt för mordbrand på en minkfarm. Motivet till brottet konstateras vara delvis politiskt och vissa kopplingar finns till våldsbejakande högerextremism.

5 februari

En man åtalas för att olovlig ha spridit hemliga och känsliga uppgifter om ett stort antal försvarsanläggningar. Åtalet gäller grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Säkerhetspolisen har bedrivit förundersökningen under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål. Tidigare har även flera andra personer åtalats för samma typ av brott.

22 februari

En man som misstänks ha **värvats som agent** av en rysk underrättelseofficer åtalas för spionage. Mannen greps under ett möte i centrala Stockholm med underrättelseofficeren. Mannen arbetade inom svensk högteknologisk industri. Gripandet var ett resultat av en längre tids underrättelsearbete av Säkerhetspolisen, som även har bedrivit förundersökningen under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål. Läs mer på sidan 20.

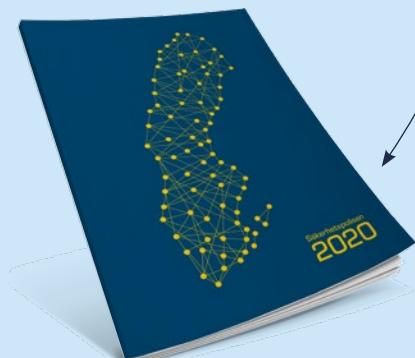

23 februari

En man åtalas för grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Han misstänks för att olovlig ha spridit hemliga och känsliga uppgifter om elva försvarsanläggningar. Flera andra personer har tidigare åtalats för samma typ av brott.

18 mars

Säkerhetspolisen 2020 publiceras. I den konstateras att säkerhetshoten mot Sverige har ökat och bedöms fortsätta öka de kommande åren. Den pågående pandemin och brister i säkerhetsarbetet i Sverige förstärker de sårbarheter som finns i samhället.

23 mars

Säkerhetspolisen griper efter en längre tids underrättelse- och spaningsarbete en person misstänkt för grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige.

29 mars

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) konstaterar i sin helårsbedömning för 2021 att islamistiskt och högerextremistiskt motiverad terrorism bedöms utgöra det främsta terrorhotet mot Sverige. Terrorhotet mot Sverige ligger kvar på en förhöjd nivå, en tredje på en femgradig skala.

30 mars

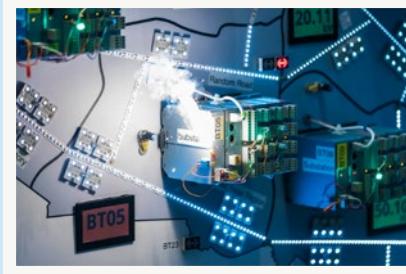
Resultatet av det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet under 2020 presenteras av Polismyndigheten. Säkerhetspolisen har bidragit med information som gjort det möjligt för andra myndigheter att lagföra eller försvåra för personer som misstänks för allvarliga brott, liksom i arbetet med att minska grogrundet till och tillväxten av våldsbejakande extremism.

1 april

De personer som i januari dömdes i tingsrätten för mordförsök på en tjänsteman i Gävle och medhjälp till mordförsök döms i hovrätten för mordförsök respektive medhjälp till grov misshandel. Angreppet konstateras vara ett beställningsjobb, men hovrätten kan inte dra några säkra slutsatser att ett annat land ligger bakom. Se även 11 januari.

5 april

Två personer häktas på sannolika skäl misstänkta för stämppling till terroristbrott. Säkerhetspolisen har bedrivit förundersökningen under ledning av åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål.

13 april

Säkerhetspolisen har bedrivit en förundersökning om misstänkt grovt dataintrång från rysk underrätteltjänst. Åklagaren fattar beslutet att lägga ner förundersökningen eftersom förutsättningar för lagföring utomlands eller utlämning till Sverige saknas. Det misstänkta brottet skedde mot Riksidrottsförbundet genom fullbordade dataintrång av den ryska militära underrättelsetjänsten GRU, som en del av en större rysk påverkanskampanj. Läs mer på sidan 14.

16 april

Sveriges lag, med flera deltagare från Säkerhetspolisen, blir bästa nation i cyberförsvarsövningen **Locked Shields 2021**. Över 2000 personer från ett 30-tal länder deltar i övningen som arrangeras av Nato Cooperative Cyber Defence Center of Excellence. Övningen anses vara världens största och mest komplexa cyberförsvarsövning.

16 april

Säkerhetspolisen konstaterar tillsammans med fem andra myndigheter i rapporten, **Cybersäkerhet i Sverige - i skuggan av pandemin**, att den pågående pandemin har medfört nya utmaningar för cybersäkerheten i Sverige. Rapporten är framtagen inom ramen för den fördjupade myndighetssamverkan som ligger till grund för det nya nationella cybersäkerhetscentret, NCSC, som är under inrättande.

21 april

Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningvätt och finansiering av terrorism publicerar en nationell riskbedömnin. Säkerhetspolisen har bidragit med kunskap om finansiering av terrorism.

31 maj

Den årliga användningen av hemliga tvångsmedel redovisas. Där framgår att under 2020 använde Säkerhetspolisen hemliga tvångsmedel i ungefärlig samma utsträckning som tidigare år.

15 juni

Säkerhetspolischef Klas Friberg lyfter på DN Debatt vikten av att Säkerhetspolisen får bättre tillgång till och bättre möjlighet att kunna hantera större informationsmängder än vad som sker idag. Inom flera områden behöver också lagstiftningen anpassas efter samhällets och teknikens utveckling.

28 juni

Den man som i februari åtalats för grov obehörig befattning med hemlig uppgift döms i tingsrätten till fängelse. Mannen döms för att olovligen ha spridit hemliga och känsliga uppgifter om elva försvarsanläggningar. Se 23 februari.

5 juli

Säkerhetspolisens seniora analytiker Ahn-Za Hagström medverkar på Center mot våldsbejakande extremisms (CVE) digitala Almedalsseminarium om hur pandemin påverkat våldsbejakande extremism och förekomsten av konspirationsteorier i samhället, samt vad utvecklingen betyder för det förebyggande arbetet mot ideologiskt motiverat våld och brottslighet i Sverige.

26 augusti

Charlotte von Essen utses till ny säkerhetspolischef och chef för Säkerhetspolisen, med tillträde den 1 oktober. Hon efterträder Klas Friberg.

1 september

En man döms till två års fängelse för grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Se 5 februari.

7 september

Therese Naess utses till chef för Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC), som Säkerhetspolisen är en del av. Läs mer på sidan 58.

10 september

Säkerhetspolisen pekar på att händelser i omvärlden påverkar säkerhetshotet mot Sverige. Terrorism och våldsbejakande extremism är globala förteelser där händelser i omvärlden kan få långtgående konsekvenser för Sveriges säkerhet.

15 september

Den man som i februari åtalades för spioneri döms av tingsrätten till tre års fängelse. Se 22 februari.

23 september

En person häktas misstänkt för grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Gripandet skedde inom ramen för en förundersökning som Säkerhetspolisen bedrivit under ledning av åklagare vid Riksanhöringen för säkerhetsmål.

30 september

Magnus Krumlinde utses till ny biträdande säkerhetspolischef.

1 oktober

Charlotte von Essen tillträder som ny säkerhetspolischef.

1 oktober

Magnus Krumlinde tillträder som ny biträdande säkerhetspolischef.

13 oktober

Forumet för hågkomst av Förintelsen och mot antisemitism, **Remember ReAct**, äger rum i Malmö. Säkerhetspolisen ansvarar för att göra hotbildsbedömningar och tillsammans med bland annat Polismyndigheten vidta de skyddsåtgärder som behövs för att genomföra Malmöforumet på ett tryggt och säkert sätt. Läs mer på sidan 50.

20 oktober

Den myndighetsgemensamma lägesbilden av organiserad brottslighet för 2021 utkommer. Säkerhetspolisen har bidragit med aktuell lägesbild på området.

4 november

En person grips misstänkt för förberedelse till allmänfarlig ödeläggelse.

10 november

Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) genomför sin första konferens, "Ett nationellt cybersäkerhetscenter i en ny tid – möjligheter och utmaningar". De runt 270 deltagarna består av säkerhetsskyddschefer eller liknande från myndigheter, länsstyrelser, branschorganisationer och Regeringskansliet. Läs mer på sidan 58.

19 november

TVÅ PERSONER HÄKTAS av Stockholms tingsrätt, på sannolika skäl misstänkta för grovt spioneri. Den ena personen sitter häktad sedan 23 september.

26 november

Säkerhetspolisen ger ut en reviderad version av handboken **Personlig säkerhet**. Handboken ska kunna användas i förebyggande och trygghetsskapande syfte. Den riktar sig i första hand till den centrala statsledningen med råd kring hur de kan skydda sig.

1 december

Förändringar i säkerhetsskyddslagen trär i kraft vilket innebär att Säkerhetspolisen får ett ökat tillsynsansvar, möjlighet att utfärda vitesförelägganden och sanktionsavgifter samt att ingripa mot pågående utkontrakteringar och försäljningar. Dessutom ökar kraven på verksamheter att åtgärda brister i säkerhetsskyddsarbetet. Läs mer på sidan 28.

14 december

Den man som stått åtalad för spioneri döms till tre års fängelse av Hovrätten för Västra Sverige. Därmed fastställs tidigare dom i tingsrätten. Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten att uppgifterna från båda företagen är sådana att de kan medföra men för Sveriges säkerhet om en främmande makt får del av dem. Läs mer på sidan 20.

21 december

Säkerhetspolischefen Charlotte von Essen fattar beslut om att terrorhot-nivån ligger oförändrad på en förhöjd nivå, tre av fem.

Ordlista

Agent: Individ som i regel i hemlighet bedriver underrättelsearbete, till exempel inhämtning, påverkan eller stödverksamhet, på uppdrag av en underrättelse- eller säkerhetstjänst.

Konspirativt beteende: Agerande i syfte att hålla den egna underrättelseverksamheten dold för värdlandets säkerhetstjänst. Konspirativt beteende kan användas i samband med möten med agenter, telefonkontakter och dylikt.

Lägesbild: Sammanställning av uppgifter från en mängd olika källor vilken ger en bild av hot- och sårbarhetsläget utifrån vad som händer i omvärlden och de olika aktiviteter som pågår.

Otillåten påverkan: Trakasserier, hot och våld samt korruption som på ett beräknande sätt syftar till att påverka förtroendevaldas, myndighetsföreträddares eller journalisters yrkesutövning eller som syftar till att hindra enskilda individer från att utöva sina grundlagsfästa fri- och rättigheter.

Påverkansoperation: Centralt styrd operation som syftar till att påverka mottagarens vilja, förståelse, beteenden och attityd, till exempel genom användning av politiska, diplomatiska, ekonomiska och militära maktmedel, både öppet och dolt.

Radikalisering: Process som leder till att en individ eller en grupp stöder eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak.

Sårbarhet: Skillnad mellan önskad säkerhet och befintlig säkerhet vid ett visst tillfälle, och/eller svaghet i ett system eller i en verksamhet i form av bristande förmåga att motstå hot.

Produktion: Säkerhetspolisen

Grafisk formgivning: Springtime-Intellecta

Illustration: Fredrik Tjernström **Foto:** Svartpunkt/Magnus Glans, Ulf Huette, TT-bilder, Johnér bildbyrå

Tryck: Stibo Graphic A/S Horsens Danmark

ISBN: 978-91-86661-22-9

Beställning: Publikationen kan laddas ner från sakerhetspolisen.se
eller beställas via sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se

Det är Säkerhetspolisens ansvar att det som inte får hända, inte heller händer.
Därför arbetar vi förebyggande. Vi avvärjer hot mot Sveriges säkerhet och mot
medborgarnas fri- och rättigheter. För vårt uppdrag är att säkra framtiden för demokratin.
Och vi utför uppgiften handlingskraftigt och långsiktigt. Vi skyddar centrala statsledningen
och Sveriges hemligheter. Vi motverkar spionage, extremism och terrorism.
För oss är de viktigaste händelserna de som aldrig inträffar.

Box 123 12, 102 28 Stockholm
010-568 70 00 | sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se